

**ÇOCUK KORUMA SİSTEMİNDE
EĞİTİM HAKKININ
KORUMA DENEYİMİ OLAN
GENÇLER TARAFINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ ÇALIŞTAYI**

İÇİNDEKİLER

Ankara-2019

ÇOCUK KORUMA SİSTEMİNDE EĞİTİM HAKKININ DEĞERLENDİRİLMESİ ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

1. ÖNSÖZ	3
2. KISALTMALAR	5
3. ÇALIŞTAYI DÜZENLEYENLER	6
3.1. HAYAT SENDE DERNEĞİ	6
3.1.1. Kuruluş ve Kısa Geçmiş	6
3.1.2. Vizyon, Misyon ve Temel Değerler	6
4. ÇOCUK KORUMA SİSTEMİNDE EĞİTİM HAKKININ DEĞERLENDİRİLMESİ ÇALIŞTAYI	6
4.1. YÖNTEM	7
4.2. MEVCUT DURUM	9
4.3. DÜNYADAN İYİ ÖRNEKLER	12
4.4. SORUNLARIN TESPİTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	14
4.4.1. Eğitim Kurumları ve Koruma Altındaki Gençler	14
4.4.2. Gençlerin Gözünden Eğitim	20
4.4.3. Bağlı Olduğunuz Kurum ve Koruma Altındaki Gençler	30
4.4.4. Toplumsal Açıdan Koruma Altındaki Gençlerin Eğitim Hakkı	39
5. ÇALIŞTAY KOORDİNASYON EKİBİ	43
6. KAYNAKÇA	44

1. ÖNSÖZ

Hayat Sende Derneği olarak 2007 yılından bu yana koruma altında yetişen çocuk ve gençlerin hayatlarına dokunmak için çalışıyoruz. Çalışmalarımızda koruma altında yetişen çocuk ve gençlerin sesinin daha fazla duyulmasını sağlamayı ana ilkemiz olarak görüyoruz.

Bu doğrultuda, her yıl koruma altında yetişen bireylerle çalıştaylar gerçekleştiriyor ve çalıştay raporlarını ülkemizdeki ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşarak, toplumsal sahiplenmesinin gerçekleşmesini ve çocukların hayatına etki eden sorunların bertaraf edilmesini hedefliyoruz.

2019 yılında Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın desteğiyle hayata geçirdiğimiz proje kapsamında, koruma altında yetişen ve üniversite eğitimine devam eden gençlerle, Çocuk Koruma Sisteminde Eğitim Hakkının Koruma Deneyimi Olan Gençler Tarafından Değerlendirilmesi çalıştayı gerçekleştirdik. Çalıştay, 2013-14 yıllarında Sabancı Vakfı'nın Hibe desteğiyle gerçekleştirdiğimiz Etiket-siz Eğitim projesinin devamı niteliğinde bir çalışma oldu.

Elinizde bulunan raporda da göreceğiniz üzere, koruma altında yetişen çocuk ve gençler, hayatlarının bir kısmında eğitim hayatının dışına çıkıyor. Çocukların ailede yetişen akranlarına nazaran daha fazla eğitim hayatının dışına çıkması, yalnız ülkemizde değil, gelişmiş ülkelerde de önemli bir sorun olarak ortada duruyor. Dahası, konuya ilişkin ülke çapında maalesef önemli bir farkındalık da bulunmuyor. Bu durum, bu çocuk ve gençlerin hayata uyumunda en önemli katkıyı sağlayan eğitim hakkından bilinçli yada bilinçsiz faaliyetlerle mahrum kalmalarına neden oluyor.

Bu noktada, sorunun muhatabı olan gençlerin gözünden eğitim hayatında yaşadıkları sorunların ele alınmasının sorunun çözümünde önemli bir katkı sağlayacağını umuyoruz.

Elinizde bulunan bu çalışma, bu çocukların karşılaştığı sorunların kapsamlı bir değerlendirmesi mahiyetinde. Ümit ediyoruz ki, bu sorunları derinlemesine analiz ederek etkili politikalar hayata geçirilebilir. Bu sayede, bu çocuk ve gençler hayata düşlediğimiz gibi, eşit ve ayrımcılığa uğramadan katılabilir.

Çalıştayda emeği geçen tüm çalışan, gönüllü ve destekçilerimize en içten teşekkürlerimi sunuyoruz. Onların desteğiyle ilerlediğimiz yolumuzda, elimizde tuttuğumuz fenerin ışıkları olduğunu onlara ne kadar hissettirmeye çalışsak da azdır.

Son bir teŖekkürü de, toplumsal yargılamalardan korkmadan, örgütlenmenin zor olageldiği bu coğrafyada, "Benden sonrası tufan" demeden geride kalan kardeŖleri için ses olmaya çalıŖan çalıŖtay katılımcısı koruma altında yetişen gençlere etmek istiyorum. Onlar ki, bayrağı güvenle teslim edebileceğimiz, değişimin öncüsü büyük dalgaların ilk kıyıya vuruŖları. Eminiz ki, dalgaların sürekliliği sağlanabilecek ve koruma altındaki çocuklar, düşlediğimiz şekilde hayata atılabilecek.

Bu vesileyle hepinize sevgilerimi sunuyorum.

Saygılarımla,
Mustafa DİKİYAR
Hayat Sende Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

2. KISALTMALAR

ÇASHB: Çalışma, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü

KPSS: Kamu Personeli Seçme Sınavı

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

STÖ: Sivil Toplum Örgütü

TYÇ: Toplum Yararına Çalışma

KYK: Kredi ve Yurtlar Kurumu

Hayat Sende: Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği

ToG: Toplum Gönüllüleri Vakfı

3.ÇALIŞTAYI DÜZENLEYENLER

3.1. HAYAT SENDE DERNEĞİ

3.1.1. Kuruluş ve Kısa Geçmiş

Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği (Hayat Sende), 2007 yılında devlet koruması altında yetişen bir grup idealist genç tarafından kurulmuştur. Kurulduğundan bu yana gerçekleştirdiği eğitimler, projeler, kamplar, sosyal kampanyalar yoluyla koruma altındaki çocuk ve gençler ile korumadan ayrılan bireylerin hayatlarında önemli olumlu değişimler olmasına katkı sağlamıştır. Yaptığı çalışmalarla Hayat Sende, Sabancı Vakfı tarafından 2012 ve 2014 yıllarında Fark Yaratan seçilmiş, Bilgi Genç Sosyal Girişimci Ödülü'nü almış, dünyanın en büyük sosyal girişimcilik ağı Ashoka Vakfı tarafından 2015 yılında desteklenmeye değer bulunmuş, Ulusal Gençlik Parlamentosu tarafından 2014 yılında Yılın Sivil Toplum Örgütü seçilmiş, Asia21 Girişimi tarafından 2016 yılında Asya'nın en etkili 24 örgütünden biri olarak desteklenmeye değer bulunmuştur.

3.1.2. Vizyon, Misyon ve Temel Değerler

Vizyon

Koruma altında yetişen çocuk ve gençler ile korumadan ayrılan bireylerin haklarına erişebildiği bir dünya.

Misyon

Koruma altındaki çocuk ve gençler ile korumadan ayrılan bireylere yönelik, yenilikçi politikalar geliştirmek ve buna hizmet edecek uygulamalar yapmak.

Temel Değerler

Partilerüstülük
Şeffaflık – Hesapverebilirlik
Eşitlik ve Ayrımcılık yapmama
Hak Temellilik
Yenilikçilik ve Çözüm odaklılık

4.ÇOCUK KORUMA SİSTEMİNDE EĞİTİM HAKKININ DEĞERLENDİRİLMESİ ÇALIŞTAYI

Türkiye’de Çalışma, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2018 Aralık Ayı verilerine göre toplamda 20.682 çocuk personel eliyle bakım ve koruyucu aile yanında hayata hazırlanmaktadır.(1)

Devlet koruması altında bulunan ve haklarında 2828 sayılı ve 5395 sayılı kanunlarla bakım tedbiri alınan çocukların eğitim ortamında karşılaştıkları etiketlenme ve olumsuz davranışlara yönelik Hayat Sende Derneği, Sabancı Vakfı’nın destekleri ile Etiketsiz Eğitim Projesini 2014 yılında hayata geçirdi.(2) Bu projeye binlerce öğretmen koruma deneyimi olan öğrencilere yönelik etiketleme ile mücadele edebilmek adına alana dair farkındalık artırıcı eğitimlere katıldı. Devlet Korumasında Yetişen Çocuk Olmak El Kitabı(3) hazırlandı ve ilgili paydaşlara dağıtılarak farkındalık çalışması desteklendi. Bu çalışmalar sırasında Hayat Sende’nin dikkat çekmek istediği bir nokta da, korumada yetişen öğrencilerin eğitimden kopmalarının engellenmesiydi. Bu alanda elde sınırlı sayıda veri olmak ile birlikte, gençlerin büyük kısmının özellikle lise yıllarında eğitim ortamından koptukları gözlemlenmektedir.

Eğitimden kopmaların engellenmesi adına yürütülen Etiketsiz Eğitim çalışmasından bu yana Hayat Sende, yüksek öğrenime devam eden koruma deneyimi olan gençlere burs imkanı sağlamak ve 2017-2019 yılları arasında 18-22 yaş aralığındaki üniversiteli ve üniversiteye hazırlanan gençlerle mentorluk çalışması yürütmektedir. Eğitim hakkının devlet korumasındaki çocuk ve gençler özelinde daha kapsamlı değerlendirmesini yapmak, eğitime devamın önündeki engelleri ve alandaki iyi uygulamaları tartışmak adına; 2019 Mart ayında, 20 devlet koruması deneyimi olan Türkiye’nin dört bir yanından üniversite öğrencisi gencin katılımıyla bir odak grup çalışması gerçekleştirildi.

Çocuk koruma sisteminde, eğitim hakkının koruma deneyimi olan gençler tarafından değerlendirilmesi odak grup çalışmasının başlıca amaçları aşağıda özetlenmektedir:

- Eğitim gibi koruma sonrası bağımsız yaşam kurma açısından önemli bir konu ile alakalı politika yapım sürecine yararlanıcı hedef kitlenin aktif katılımının sağlanması.
- Koruma deneyimi olan gençlerin eğitim sistemine ilişkin geri bildirimde bulunmasını sağlamak.

- Son on yıl içerisinde devlet koruması altında bulunmuş olan gençlerin değişen çocuk koruma sistemi içerisinde yetiştikleri fiziksel ve sosyal ortama ilişkin deneyimlerini paylaşmaları.
- Gençlerin geri bildirimleri ve paylaştıkları deneyimlerinin bir araya getirilerek raporlaştırılması ve raporun politika yapımcılar ile paylaşarak, hedef kitlenin karar verme mekanizmasına dahil olmasını sağlamak.
- Devlet koruması deneyimi olan gençlerin güçlendirilerek savunuculuk süreçlerine katılımlarının sağlanması.

4.1. YÖNTEM

Çocuk Koruma Sisteminde Eğitim Hakkının Değerlendirilmesi Çalıştayı 16 Mart 2019 tarihinde Ankara Etap Altinel Hotel’de devlet koruması deneyimi olan 20 üniversite öğrencisi gencin katılımıyla ve Hayat Sende Derneği ekibinin kolaylaştırıcılığı eşliğinde gerçekleştirilmiştir. Çalıştay katılımcısı gençler, Hayat Sende Derneği’nin eğitim, burs ve mentorluk hizmetleri çerçevesinde irtibata geçmiş olduğu, farkındalığı yüksek ve çevresinde iyiye doğru değişim yaratma motivasyonuna sahip gençlerin arasından seçilmiştir. Katılımcı üniversite öğrencisi gençlere “Çocuk Koruma Sisteminde Eğitim Hakkının Değerlendirilmesi Çalıştayı” duyurusu e-posta ve telefon üzerinden duyurulmuş ve katılım durumları öğrenilmiştir. Tarih belirlenirken gençlerin üniversite sınav haftaları dikkate alınmıştır. Türkiye’nin farklı şehir ve üniversitelerinden katılım sağlayan devlet korumasında yetişmiş olan gençlere ulaşım ve konaklama konusunda proje kapsamında maddi destek verilmiştir.

Türkiye Çocuk Koruma Sistemi içerisinde eğitim hakkına ilişkin birebir hedef kitlenin kapsamlı değerlendirmelerinin ve deneyimlerinin paylaşıldığı çalıştayda yöntem olarak odak grup çalışmasının kolaylaştırıcılar eşliğinde yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

Bu doğrultuda, çalıştay öncesinde;

- 4 ana başlık altında odak grup soruları çalıştay öncesinde hazırlanmış, Katılımcı sayısına uygun olarak oluşturulacak grup sayısı ve üyeleri belirlenmiş,
- Gruplara dağıtılan katılımcı genç sayısının zaman sıkıntısı yaşanmaması ve grup veriminin korunması adına 5’i geçmemesine dikkat edilmiş,
- Oluşturulan her bir grup için bir moderatör ve bir raportörden oluşan uygulayıcı ekip üyeleri belirlenmiş,

- Oluşturulan çalıştay sorulara moderatör ve raportörlerin katılımıyla son hali verilmiş,
- Çalıştayın organizasyon ve uygulama ekiplerinin katılımı ile çalıştayın lojistik bilgileri üzerinden geçilmiş, zaman planından herkesin haberdar olduğundan emin olunmuştur.

Çocuk Koruma Sisteminde Eğitim Hakkının Değerlendirilmesi Çalıştayı Hayat Sende Derneği Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Bayram Tunçbilek'in açılış konuşması ile başlamış, derneğin kısa tanıtımının yanı sıra çalıştaydan beklentiler ve çalıştayın devamında izlenmesi planan yol haritası katılımcı gençlerle paylaşılmıştır. Dernek Başkan Yardımcısının konuşmasının ardından çalıştay yöntemi ve zaman planı kısaca katılımcılarla paylaşılmış, dolu dolu geçmesi planlanan güne ilişkin görüşleri alınmıştır. Oturumlara geçilmeden tüm katılımcılar ve uygulama ekibi bir arada tanışma oyunu oynamış, gruplara geçilmeden aradaki buzların kırılmasına yardımcı olunmuştur.

Çalıştaya yöntem olarak seçilen odak grup çalışması 4 oturumdan oluşmaktadır. Buna göre, önceden belirlenen 4 ana başlık çerçevesinde hazırlanan soruların bulunduğu manüeller moderatör ve raportörlere rehber oluşturması adına gruplara dağıtılmıştır. Bu 4 ana başlık şunlardan oluşmaktadır:

- Gençlerin Gözünden Eğitim Hakkı
- Bakım Kurumları ve Koruma Altındaki Gençler
- Eğitim Kurumları ve Koruma Altındaki Gençler
- Toplumsal Açından Koruma Altındaki Gençlerin Eğitim Hakkı

Her bir konu başlığının altında "ısındırma", "temel" ve "kapanış" soruları bulunmaktadır. Bu üç alt başlıkta toplam 10-15 soru yer almakta, her bir konu başlığının moderasyon yardımıyla detaylı tartışıldığı ve raportörler yoluyla notlarının tutulduğu her bir oturum ise yaklaşık 90 dakika sürmektedir. Oturumlar arasında dinlenme molaları verilmiş, 4 ana başlık altında 4 oturum, oluşturulan 4 grup ile eş zamanlı olarak yürütülmüştür. Bu sayede 20 kişilik bir gruptan her bir konuya ilişkin en fazla geri bildirim uygun zaman aralığı ve araçlarla alınması amaçlanmıştır. Konuların işleme sırası her grup için aynı olsa da öncelik anlamında bir sıralama yapılmamıştır. Öte yandan, moderasyonun soruların sorulması konusunda takip ettiği bir sıralama bulunmaktadır. Isındırma sorularıyla gencin ana başlığa ilişkin kendini daha rahat hissedeceği sorular sorulmuştur. Örneğin, "Eğitim Kurumları ve Koruma Altındaki Gençler" oturumunun ilk ısındırma sorusu "Okuduğunuz okulu bir eşyaya benzetseydiniz ne olurdu? Neden?"dir. Grubun ısındırma bölümünde geri bildirimleri alındıktan sonra moderatör temel sorular ile ana başlığın derinlemesine tartışıldığına ve her bir grup üyesinin geri bildirimlerini rahatça paylaşabildiğinden emin olur. Aynı zamanda, moderatör raportör ile koordinasyon içerisinde, raportörün tartışmalardan yansyanları eksiksiz ve sıkıntısız not alabildiğinden emin olur.

Temel soruların ardından, "kapanış" soruları çerçevesinde gençlerin üst başlığa ilişkin iletmek istedikleri öneri ve mesajlarının kayda geçmesi amaçlanır. Böylece katılımcı gençlerin devlet koruması altındaki çocuk ve gençlerin eğitim hakkına ilişkin karar vericilere ve daha geniş kitlelere iletmek istedikleri duyguları, düşünceleri, deneyimleri, gözlemleri ve önerilerinin yine onların dilinden aktarılabilmesine çalışılmıştır.

Türkiye'nin dört bir yanında yaşayan ve yüksek öğrenimine devam eden devlet koruması altında yetişmiş olan üniversite öğrencisi gençler çalıştay süresince "eğitim" üzerine konuşulabilecek neredeyse her bir konuyu irdeleme fırsatı yakalamış, ve benzer deneyimlere sahip akranları ile beyin fırtınası gerçekleştirmişlerdir. Çalıştayın gençlerin tanışması ve dayanışmasına da katkı sunduğu gözlemlenmiştir.

Çocuk koruma sisteminde eğitim hakkının değerlendirilmesi odak grup çalışmasının 4 oturumu da tamamlandıktan sonra, katılımcılara bundan sonraki sürece ilişkin bilgi paylaşımında bulunulmuş, onların sesinin karar vericilere ve daha geniş kitlelere duyurulması için grup tartışmalarından yansıyanların derleneceği, raporlaştırılacağı ve yayına sunulmadan önce kendilerinin geri bildirimlerine başvurulacağı duyurulmuştur.

Çalıştayın ardından 17 Mart 2019 tarihinde Hayat Sende Derneği tarafından katılımcı gençlere "Çocuk Koruma Sisteminde Eğitim Hakkının Değerlendirilmesi Çalıştayı Katılım Sertifikası" verilmiş, değerli katılımları ve katkıları için kendilerine teşekkür edilmiştir.

4.2. MEVCUT DURUM

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu çocukların fiziksel, zihinsel, psiko-sosyal iyi olma halini sağlamak ve bu hali korumak amacıyla yürürlüğe konmuştur. Çocukların hakları, erişebilmesi gereken temel hizmetler bu kanunda sıralanmıştır. Kanunun temel ilkelerinden biri, çocukların ihtiyaçlarına ve gelişimlerine uygun eğitim almasının sağlanmasıdır.

Kanunda çocukları korumak amacıyla verilebilecek 5 tedbir türü bulunmaktadır.

- a. Danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol gösterilmesine,
- b. Eğitim tedbiri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya

sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine,

- c. Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,
- d. Sağlık tedbiri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına,
- e. Barınma tedbiri, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya yönelik tedbirlerdir.

Eğitim fırsatının devamlılığının sağlanması amacıyla 18 yaşından sonra da eğitim tedbiri ve koruma kararı devam edebilir. Böylelikle eğitime devam etmek isteyen gençlere gereken desteğin sağlanması amaçlanır. Bu destek Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın sağladığı hizmetlerin yanında, kredi ve yurtlar kurumunun yurt hizmetinden yararlanma ile karşılıksız burs ve öğrenim kredisi almayı da kapsamaktadır.(4) Çocukların gerekli eğitimlere ulaşmasını sağlamak Milli Eğitim Bakanlığı ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın ortak sorumluluğundadır.(5)

Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin Uygulanması Hakkında Genelge'ye göre:

"Çocukların ders yönünden desteklenmeleri, Seviye Belirleme Sınavına (SBS) katılacak 8. sınıf öğrencileri ile 12. sınıf öğrencileri öncelikli olmak üzere lise öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanmalarında, çocukların okullar bünyesindeki kurslara ve özel dershanelere devam etmeleri sağlanmalıdır. Bu hususta; Milli Eğitim Bakanlığının Özel Öğretim Kurumlarında Ücretsiz veya Burslu Okutulacak Öğrenci ve Kursiyerler konulu mevzuatında yer alan kontenjanlar başta olmak üzere çocukların öncelikle yerel imkânlarla söz konusu hizmetlerden yararlanması yönünde değerlendirmeye gidilmelidir. Çocuk evlerinde ilköğretim, lise ve yüksek öğrenime devam eden çocuk ve gençlerimizin psiko-sosyal sorunları giderilmeli, okul başarılarının yanı sıra ilgi ve istekleri doğrultusunda sosyal, sportif ve kültürel alanlarda gelişimlerini sağlayacak faaliyetlere katılımları sağlanarak iş ve meslek seçiminde rehberlik edilmeli, okula devam ve başarı durumları izlenmeli, koordinasyon merkezi ve çocuk evi sorumluları okul ve dershaneler ile işbirliği içinde çocuğun durumunu düzenli olarak değerlendirme konusunda gerekli titizliği göstermelidir."(6)

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde de belirtildiği gibi, eğitim tedbiri uygulanırken özel ihtiyaç sahibi çocuklar için gerektiğinde özel önlemler alınması öngörülür.(7,8) Koruma altında bulunan özel ihtiyaç sahibi çocukların eğitimleri MEB'e bağlı özel ve resmi kurumlarda gerçekleştirilir.(9) Hiç eğitim almamış veya yarıda bırakmış çocuk ve gençlerin eğitimlerini sürdürebilmeleri, kapasitelerini geliştirebilmeleri, iş ve meslek edinebilmeleri amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü çalışmalar yürütmekle sorumludur.(10) 3413 sayılı SHÇEK Kanunu ile de, korumadan ayrılan bireylerin işe yerleştirme esasları düzenlenmiş ve kanunda sağlanan kolaylıklar ile eğitime teşvik edilmesinin amaçlandığı düşünülmektedir.(11) Ancak yapılan araştırmalara göre iş garantisi, eğitim konusunda motivasyonu olumsuz etkilemektedir.(12, 13)

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde de devletin çocukların eğitim hakkını tanıdığı kabul edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti bu anlaşmayı imzalayarak yalnızca eğitim hakkını değil fırsat eşitliği sunan eğitim hakkını kabul etmiştir.(14)

BM Çocuk Hakları Sözleşmesine göre taraf devletler;

- a. İlk öğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler;
- b. Orta öğretim sistemlerinin genel olduğu kadar mesleki nitelikte de olmak üzere çeşitli biçimlerde örgütlenmesini teşvik ederler ve bunların tüm çocuklara açık olmasını sağlarlar ve gerekli durumlarda mali yardım yapılması ve öğretimi parasız kılmak gibi uygun önlemleri alırlar;
- c. Uygun bütün araçları kullanarak, yüksek öğretimi yetenekleri doğrultusunda herkese açık hale getirirler;
- d. Eğitim ve meslek seçimine ilişkin bilgi ve rehberliği bütün çocuklar için elde edilir hale getirirler;
- e. Okullarda düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre eğitimin amacı bireyleri zihinsel, bedensel ve sahip olduğu yetenekler yönünden geliştirmek, toplumda hoşgörü ile yaşamayı bilen bireyler yetiştirmektir.(15) Bu amaç için verilen eğitimin de fırsat eşitliği sağlanan hoşgörü ortamı içinde, çocuk ve gençlerin her türlü ayrımcılık ve etiketlemeden uzak bir şekilde sağlanması gerekmektedir.

Koruma altına alınan çocuk ve gençlerin eğitimleri de bahsi geçen kanun ve uluslararası sözleşme gereği devletin sorumluluğundadır. Bu sorumluluğun toplumda oluşturduğu yankı da çok önemlidir. Çoğu aile çocuklarının devlet

koruması altında eğitim de dahil daha iyi imkanlara sahip olacağına inanmaktadır. 2008 yılında yapılan bir çalışma ise kurum bakımındaki gençlerin koruma altına alınma sebepleri ortadan kalksa dahi, daha iyi eğitim imkanlarına erişmek için koruma altında kalmayı tercih ettiklerini belirtmiştir.(16) Toplumdaki bireylerde devlet koruması altındaki bireylerin daha iyi eğitim fırsatlarına erişeceği algısına karşın, yapılan çalışmalar göstermektedir ki; kurum bakımında yetişen çocukların aileleri yanında kalanlara oranla eğitime erişme fırsatı daha düşüktür.(17)

Yapılan bazı çalışmalar koruma altındaki çocukların eğitimde başarı düzeylerinin düşük olduğunu, çocukların okul performanslarında ve okula uyumda sorunlar yaşadıkları ortaya koymuştur.(18, 19, 20) Yapılan başka bir çalışmada, koruma altındaki gençlerin %60'nın akademik yaşamda yıl kaybı yaşadığını ortaya koymuştur. Gençlerin yarısından fazlasını etkileyen bu sorunun nedenleri arasında, okula devam etmeme ve eğitim konusunda sosyal desteğin az olması olduğu tespit edilmiştir.(21) Bir başka çalışmaya göre ise koruma altındaki çocuk ve gençlerin akademik başarısını etkileyen şeyler; kurum personelinin ve okuldaki öğretmenlerin tavrı, personel yetersizliği, kurum ile okullar arasında yeterli koordinasyonun sağlanamaması, kurum ile okul arasında sorumluluk alma sorununun yaşanmasıdır.(22)

Akademik başarıdaki düşüklüğün tek sebebi kurum ve okul kaynaklı değildir. Bir araştırmaya göre ise çocukların akademik başarısını etkileyen şey; duygusal yoksunluk, sevgi ve ilgi ihtiyacı ve kişisel özelliklerdir.(23) Çünkü her çocuk kendine has özellikleri ve ihtiyaçları ile var olan eşsiz birer bireydir. Bu nedenle koruma altındaki çocukların eğitim hayatı ile ilgili yapılan çalışmalardan elde edilen veriler genel sorunlarla ilgili ipucu vermekle birlikte koruma altında olan tüm çocuk ve gençlerin eğitim ile ilişkisini yansıtmaz.

Koruma altındaki çocukların okul algısını öğrenmeye yönelik yapılan bir araştırmada okulun bilgi ve aydınlanma yeri, aidiyet, gelecek umudu, olgunlaşma, birleştirici, mutluluk kaynağı olarak algılandığı sonucuna ulaşılmıştır.(24) Korumacı aile yanında veya kurum bakımında kalan çocuklar zamanlarının büyük kısmını okulda geçirdiği için çocukların okula yönelik algısı büyük önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalara göre bu algı olumlu yöndedir.(25)

Aile Bakanlığı 2018 yılı verilerine göre; 2018 yılında kurum bakımında kalan 526 genç üniversite sınavına girdi ve bunlardan 251'i iktisat, kamu yönetimi, mühendislik, öğretmenlik, diyetisyenlik, halkla ilişkiler, moda tasarımı gibi bölümleri kazandı. Verilere göre, Bakanlığın koruması altındaki genç öğrencilerin Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavları'na (LYS) katılım sayısı ile dört yıllık eğitim veren fakülte ve bölümlere yerleşme oranında da artış yaşandı. Korunma ve bakım altında olup bu sınavlara girenlerin sayısı 2013 yılında 387 iken, bu sayı 2014 yılında 415, 2015 yılında 407 oldu. 2016 yılında koruma altındaki 457 genç, 2017 yılında ise 395 genç

sınava girdi. 2018'de ise rakam 526'ya ulaştı.(26)

4.3. DÜNYADAN İYİ ÖRNEKLER

Koruma altındaki çocuk ve gençlerin eğitiminin teşvik edilme sebebi, ilerde toplumda bireysel olarak özgürce var olabilecekleri yetişkinler yetiştirmektir. Ancak burada önemli nokta, bir yetişkinin toplumda bireysel olarak güçlü bir şekilde var olmasının tek yolu üniversite eğitimi değildir. Bu dokümanda eğitim kelimesini kullanırken; bireyin kendini keşfettiği, geliştirdiği, güçlendirdiği her türlü aktivite, iş ve okul kastedilmektedir. Bir bireyin meslek edinmesi, iş-meslek kurslarına katılması, dil kursuna devam etmesi, yüksekokula ve üniversiteye devam etmesi eğitim kelimesinin içeriğini doldurmaktadır.

Dünyada pek çok farklı ülke koruma altındaki çocukların eğitimini teşvik etmektedir. Bu teşvikler üniversiteye devam eden gençlerin maddi olarak desteklenmesi, iş-meslek kursuna devam edecekler için programlar oluşturulması, üniversitelerin koruma altındaki çocuklara özel kontenjanlar ayırması, üniversitelerde akran mentorluğu aracılığıyla sürecin kolaylaştırılması şeklindedir.(27, 28, 29)

Yapılan teşvikler ve programlara rağmen Avrupa'da ve Amerika'da da koruma altında yetişen çocuk ve gençlerin eğitime devam etme oranları genel nüfusa oranla çok düşüktür.

ABD'de koruma altında yetişen gençlerin 21 yaşından önce liseden mezun olma oranı %65'tir. Yapılan bir araştırmaya göre koruma altındaki çocuklar yaşlılarına göre daha çok okul ve mekan değişikliği yaşarlar. Bu oran %75'tir.(30)

Birleşik Krallık'ta korumadan ayrılmış 17 yaşındaki gençlerden %33'ü eğitime devam ediyor, %16'sı kurs veya iş hayatında yer alıyor, %31'i eğitimde ya da iş hayatında yer almıyor ve %19'u ile ilgili hiçbir bilgi bulunmuyor. 18 yaşındaki korumadan ayrılmış gençlerden ise %46'sı eğitimde, %16'sı kurs veya iş hayatında yer alıyor, %31'i eğitim ya da iş hayatında yer almıyor ve %7'si ile ilgili bir bilgi bulunmuyor.(31)

İngiltere'de koruma altında bulunan 72.000 çocuk var. Verilere göre, koruma altındaki gençlerden yalnızca %6'sı üniversiteye gidiyor. Nüfusun genelinde ise bu oran %50.(32) Koruma altında yetişen ve üniversiteye giden gençlerin okulu bırakma oranı ise yaşlılarının iki katı. İngiltere'de okula gitmeyen veya iş yaşamında yer almayan 19-21 yaş arası gençlerin oranı %40. Nüfusun genelinde ise bu oran yalnızca %13.(33) İngiltere'de koruma altındaki çocukların eğitime devam etmesini teşvik etmek amacıyla eğitime devam edenlerin 25

yaşına kadar koruma altında kalmasına izin veriliyordu. Ancak üniversiteye gitme oranında kayda değer bir artış oluşturmadığı için, bu uygulama teşvik olarak kullanılmaktan çıkarılıp, koruma altındaki tüm çocuklar için 25 yaş uygulaması uygulanmaya başlanmıştır. Bu da göstermektedir ki, eğitime teşvik eden değişkenlerin iyi değerlendirilmesi ve etkisinin ölçülmesi gerekmektedir.

İngiltere, Danimarka, İsveç, Macaristan ve İspanya'da koruma altındaki bireylerin üniversiteye gitme oranı ise %8. Bu oran yaşlılarıninkinden 5 kat daha düşük bir oran.(34)

Finlandiya'da korumadan ayrılanların %50'si okula ya da iş yaşamına dahil değil. Gençlerin yalnızca üçte biri (%28) eğitim hayatında yer almaktadır.

Arnavutluk'ta yapılan bir ankete göre, koruma altında yetişen bireylerden ankete katılanların üçte birinden fazlası (%35) ilkokul eğitimi aldı, yarısından fazlası (%52) ortaöğretim düzeyinde bir eğitim aldı, %7'si üniversiteye gitti ve %7'si başka hiçbir eğitim düzeyine ulaşamadı.(35)

Avusturya'da ise koruma altında yetişen bireylerin yalnızca %2'si üniversiteye gidiyor. %70'i mesleki eğitimde veya çalışıyor. %28'i ise işsiz ve eğitim hayatına dahil değil.

Almanya'da koruma altındaki çocukların %10'u temel eğitimin ilerisindeki bir eğitime (üniversite gibi) devam ediyor. Nüfusun genelinde ise bu oran %48.

Koruma altında yetişen gençlerin eğitime devam etme oranının en yüksek olduğu ülkelerden biri Macaristan. Macaristan'da koruma altında yetişen bireylerin eğitime devam etme oranı %90. Bunun nedeni koruma sonrası sağlanan hizmetlere erişim için eğitime devam etme ya da iş yaşamına katılımın şart olmasıdır.(36)

İskoçya'da korumadan ayrılan bireylerin %40'ı üniversiteye kayıt yaptırdı. Liseye ve üniversiteye devam eden koruma altındaki gençlerin %86'sı başarılı bir ilerleme kaydetti.(37)

4.4. SORUNLARIN TESPİTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4.4.1. Eğitim Kurumları ve Koruma Altındaki Gençler

1. Okuduğunuz okulu bir eşyaya benzetseydiniz bu ne olurdu? Neden?

- Matruşka, dışarıdan çok güzel görünüyor ama içini açtıkça çıktıkça çıkıyor, karmaşık bir hal alıyor.

- Su. Baktığında berrak ama içine girdiğinde kirli olduğu anlaşılıyor.
- Sırt çantası. Sürekli taşınıp sürüklenmeme sebep oldu.
- İnek. Okuldakiler çok çalışkan.
- Fırça. Her şeye şekil verebiliyoruz, hocalarımız da bize şekil veriyor.
- Gözlük. İstedğim açıdan bakabiliyorum.
- Koltuk. Koltuk rahattır.
- Telefon. Uzaktan güzel gözüküyor ama içi adeta çöplük.
- Havan. Bizi eziyorlar.
- Kütüphane. Kendi kendimi geliştiriyorum.
- Tablo. Görüntüsü çok güzel ama çok emek içeriyor.

2. Eğitim kurumlarını olumlu ve olumsuz kelimelerle ifade et-seniz neler söylediniz?

- Okulum bana farklı bakış açıları sundu. Farklılıklara saygı duymayı öğretti. Kolektif bir bakış açısı kazandırdı.
- Akademisyen olmak isteyenlerin öğretmen olması bence güzel bir şey değil. İyi biliyor olabilirler fakat aktarma becerileri düşük olduğu için bilgiyi öğrencilere aktaramıyorlar.

3. Eğitim kurumları sizleri ne kadar destekledi?

- Burs, vs. gibi konularda destekliyorlar. Fakat sosyalleşme anlamında imkanları kısıtlı.
- Okulda çok fazla topluluk bulunmakta.
- Hocalar çok ilgilenmiyor. Sınava kadar çok rahat davranıyorlar. Sınavda zorluyorlar.
- Dışarıda gezmemize izin vermiyorlar.
- Okul sayesinde TÜBİTAK'a proje verebildim.
- Farklı yeteneklerimi kulüplerle keşfetme şansım oldu.
- Kaliteli bir eğitim aldığımı düşünüyorum.

4. Öğretmenlerinizin koruma altındaki gençlere davranışlarında bir farklılık var mıydı?

- Vardı, kilotlu çorap giymediği için soru yöneltilen kişi, "Başka arkadaşım giydi." dediğinde hocalar, "Çok şımarıksınız" diyerek dışlıyorlardı ve herkese duyuruyorlardı.
- Sınıfımızda birçok kişi yurttaki kalıyordu. Hoca ders anlatırken, "anladınız mı" diye soruyordu, soruya, "evet" deniliyordu ve hayır dediğimde, "çalış kendin" diyordu.
- İçeride dönük biriyim, bu durumu bir hocam biliyordu. Etüt hocam gitmişti, o paylaşınca diğer hocalarımla, olumlu anlamda yaklaştılar.

- Bizim dönemlerimizde daha sert hocalar vardı, eski kafalıydı. O dönemler iyi bir tarafı yoktu. İyi hocalar vardı ama bizim tarafımızda değildi, okulda cetvelle dayak yediğim çok oldu. Seviyeye göre, başarı durumuna göre kayırma olurdu; başarılı gruba daha üstün öğretmen atıyorlardı. Kendini işine veren adam akıllı öğretmenlere denk gelemedik.
- İlkokulda bir hocam çok babacan davranmıştı, olumsuz bir şey görmedim ama acıma niyetiyle mi bakıyorlar bilemiyorum. Lisede öğretmenlerden ben saklıyordum ve üniversitede de saklamaya devam ettim.
- Beşinci sınıftayken falan öğretmenim beni çok destekledi, o zaman iyiydi. Fakat yatılı okula gittiğimde "Yurtlular" diye etiketleyerek kötü davranırlardı.
- Sen kırılğanmışsın gibi davranıyorlar. Üniversitede benim tez hocam biliyor ve birçok alanda beni desteklemeye devam ediyor.
- Okul hayatımda başarılı biriydim. Hocalarım bu sebeple daha fazla üzerime düşerdi. Hoca eğer birini tehdit olarak görürse, ona kötü davranabiliyor. Lisede daha az destek gördüm. Çünkü lisede diğer arkadaşlarımla aileleri daha vizyonlu ve sosyoekonomik durumu yüksek olduğu için, bu durumda pek destek görmedim.
- Üniversitede farklı davranışlar pek olmuyor.
- Birey koruma altında olduğunu gizlemeye çalışıyor. Zorda kalmadıkça açıklamayı seçmiyor.
- Bakış açısı değişik olabilir ama genelde iki tür hocayla karşılaşıyoruz. Kimisi çok üzülüyor ve çok yakın davranıyor. Bazıları ise araya mesafe koyuyor. İkisi de çok yanlış.
- İster istemez acıma duygusunu hissediyorum.
- Hata yaptığınızda alttan almaya çalışıyorlar.
- El üstünde tutuldum. Pek bir problem yaşamadım. Bence bu durum hocadan hocaya değişiyor.
- Hocalarımız bize karşı ılımlıydı, ilgileri ve karşılıksız sevgileri vardı. Hocalarımızın bize karşı tutumları, bir süre sonra sınıf ortamında bazı olumsuz durumlar doğurabiliyor.

5. Hayatınızı etkileyen öğretmen(ler) var mı? Ne yaptılar?

- Koruyucu ailem benim öğretmendi. Sadece maddi değil, manevi açıdan destek olurdu. Hayatta birçok şeyi ondan öğrendim nasıl davranmam gerektiğini, etik kuralları, nasıl düzgün insan olmam gerektiğini öğretti.
- Etüt hocam çok ilgilendi, o iyiydi.
- Çocuklar edilgen ve pasif, siyasi olarak fethedilecek nesnelere olarak görülüyor.

- Gönüllü bir öğretmen yuvaya hep gelirdi ve bizlere ders çalıştırmak isterdi. Ben ve bir arkadaşım dışında onu kimse istememişti. Gönüllü öğretmenin çabaları ile Anadolu Lisesini kazandım.
- Ortaokulda bir hocam ve ev sorumlumuz ders çalışmam için motive eder, hediye alır ve kendimi birçok alanda geliştirebilmem için kitaplar önerir, derslerimde yardımcı olurdu.
- Bir hocam bana oldukça destek olur, benim dünya görüşümü olumlu etkileyecek kitaplar paylaşırdı.
- Edebiyat öğretmenim özgüvenimi kamçılıdı. Kitap okuyup, tartışıyorduk.
- Genel olarak ilgi gördüm. İlkokul öğretmenim benimle özellikle güzel ve özverili bir iletişim kuruyordu. Okuldaki başarıyı ona borçluyum.
- Fransızca ve İngilizce bilen bir kurum hocam bana arkadaş gibi davranarak İngilizce öğretiyordu.
- Kurum müdürüm sınıf öğretmenliği okumamda bana destek oldu.
- Sosyal hizmet uzmanım birçok konuda destek sağladı.
- Koruyucu ailem, bana okuma alışkanlığı kazandırarak hayatımın değişmesine katkı sağladı.

6. Akranlarınızdan kötü bir davranış gördünüz mü?

- Lisede oldukça başarılıydım. Bu durum kimi arkadaşlarıma göre kabul edilemezdi. Bu yüzden lisede hep yalnızdım. Hocalarım da öyle düşünürlerdi. Hırsızlık varsa yurt çocuğu yapmıştır algısı vardı. Kendileri olumsuz konuları bizlere yüklerdi.
- Toplu bir kaçma olayı vardı. Ben kaçmak istemiyordum. Onların baskısıyla kaçtık ama olayı biz düzenlemiş gibi bilindik. Yuvada baskın olanlar diğerlerini eziyordu. İlkokulda sorun çıkaran, kuralları bozan, dayak yiyen genelde bizlerdik.
- İlköğretimde kimi etkinliklerde "Yuva çocuklarının yapmasına gerek yok." denilerek damgalanıyorduk. Yuva çocukları için beslenme planı sorunu olurdu.
- Benim olmadı. Bunda çoğu arkadaşımın anlatmamamın etkisi olabilir.
- İlkokuldayken konser, eğlence, vb. etkinliklere sürü halinde giderdik.
- Arkadaşlarım beni hep öyle görürdü ve benimle konuşurken beni dik-kate almazlardı ve dışlardı, dalga geçerlerdi.
- Ortaokulda kaşlarım ile dalga geçerlerdi.
- Sekiz kişi okul değiştirmiştik. Hakkımızda cinsel saldırıya maruz kaldığımızla ilgili bir dedikodu olmuştu. Çok üzülmüştük.
- İlkokuldaki arkadaşlarımdan bana acıdığını hissediyorum. Bu nedenle lisedeki arkadaşlarıma devlet korumasında olduğumu söylemedim. Bu da yalan söylememe sebep oldu ve arkadaşlık ilişkilerim zarar gördü.

- Tartışma ortamı olduğunda olumsuz söylemler kullanılıyor.
- Etiketlemelere maruz kalıyoruz.
- Olumsuz bir tutumumuz koruma altında olmamız ile ilişkilendiriliyor.

7. Koruma altında olduğunuz için kurumda haksızlığa uğradınız mı?

- İnsanların acımasındansa bilmemeleri daha iyi.
- Lisede öğrendiklerinde destek olmaya çalışmışlardı, bu huzursuz etmişti. İhtiyaca gerek olmadığını söyledim, acıma durumu üzüyor.
- Maddi-manevi destek gördüğüm oldu ama haksızlık görmedim, hocalarım paylaşımlarımda özenli davranırlardı.
- Ayrımcılık bu anlamda yoktu. Bizleri kabul etmişlerdi. Bizim dönemimizde maddi durumu iyi ailelerin çocuklarının olduğu okula giden koruma altındaki çocuklar sıkıntılarla karşılaşabiliyordu.
- Müdürler yurttan geldiğimiz için kötü davranır, etiketleyici davranış ve söylemlerde bulunurlardı.
- Olumlu yönde destekliyordlardı.
- Sevgi evlerinden çocuk evlerine geçtiğim zaman tekrar geri dönmek istediğimde izin verilmedi. Hayatımdan birçok şeyi aldılar.
- İlkokulda iken kaldığımız sevgi evinde çaydanlık kayboldu. Gece 12'de uyandırdılar. Dolapları aradılar. Suçlandık. Ama daha sonra çaydanlığı mutfak görevlilerinden birinin başka bir yere kaldırdığı ortaya çıkmıştı.
- Okulum yurda yakındı. Arkadaşın birinin 20 lirası çalınmıştı. Kız çantasını bıraktıktan sonra odaya giren ben olduğum için benden şüphelenmişler. 3 kişi vardı. Sadece ben suçlandım.

8. Eğitim hayatınızdakiler koruma altında olduğunuz biliyor mu?

- Ortaokulda yaşadığım sıkıntıdan dolayı Atatürk Yurdu'nda kalıyordum. Bilen erkekler çok kötü davranıyordu. Lisede mecburen biliyorlardı ama hocalarım bilmiyordu. Hocam bunu fark edince sordu ve şaşırdı.
- Üniversitede bu durumu paylaşmadım.
- Lisede sınıf öğretmenim biliyordu, diğerleri bilmiyormuş gibiydi ama bildiklerini belli etmiyorlardı. Üniversitede sadece yurttaki oda arkadaşımaya söyledim.
- Lise 1'de müdür ve müdür yardımcım hariç kimse bilmiyordu.
- Lisede kendim söyledim.
- Güven testi uyguluyorum ben ilk önce, bir değerlendirme sonrasında paylaşıyorum. Lisede saklamaya gerek duymadım ama sürekli bir güven alanı yaratırsa söylerdim, önceden yalan söyler babam zengin derdim. İradem dışında lisede, ortaokulda bilindiği oluyordu. Güven

oluşunca paylaştığım arkadaşlarım olmuştu.

- Küçükken gizlememe rağmen öğreniyorlardı. Lise ve üniversitede söyleme gereği hiç duymadım çünkü beni ben olduğum için tanısınlar istedim.
- Yakınlarım haricindekilere söylemezdim.
- Genel olarak söylemedim fakat yakın olduğum arkadaşlarıma söyledim.
- Kimse bilmiyor. Kaldığımız kurumdan gelen kişiler anlattığı için herkes öğreniyordu. Üniversitede kimseye söylemedim. Neden öğrensinler ki? Çok fazla soru soruyorlar. Rahatsız hissediyorum.
- Kimseyle paylaşmadığımda kendimi daha rahat hissediyorum. Bir sıkıntı olduğunda bizi yargılayabilecekleri bir alan vermiş oluyoruz. "O zaten sıkıntılı bir çocukluk geçirmiş." deniyor. Hak talebi, yargılamaya neden oluyor.
- Sınıf öğretmenim biliyordu ve bu süreçte beni destekledi.
- Arkadaşlarımın belirli bir olgunluğu erişmesini istediğim için lise dönemine kadar söylemedim.
- Özel hayatımı paylaşmak istemediğim için üniversite dönemine kadar söylemedim.

9. Koruma altındaki gençler için lise-üniversite eğitimi yeterli mi? Hayırsa, başka nelere ihtiyaçları var?

- Ev ekonomisi vb. normal hayatta destek olacak konularda dersler verilebilir. Yurttan çıkınca şaşırıyoruz.
- Teşvik edilmesi ve imkanlar sunulması konusunda eksik kalınıyor.
- Okumak isteyen koruma altındaki çocuklara memuriyet şansı söylenirdi hep, okumak isteyenler kendi emek sarf ederek okumak zorunda kalırdı. Üniversite parasını arkadaşı ödeyerek okuyan arkadaşlarım vardı. Bireysel çaba ve farkındalığa dayalıydı okumak.
- Biz, devletin çocuğu olarak görülüyoruz. Devlete yararlı olabilecek bir noktada devletin desteklemesi lazım bence. Bizi bilgilendiren ve bilinçlendiren bir yapı olmalı. Açıkçası bir memuriyet, vs. vaadi değil de, daha fazla vizyon katacak alternatifler sunulmalı.
- Devletin arkamızda olduğunu bu süreçlerde bilmek istiyoruz, bu bizi daha teşvik ediyor.
- Hayır. Kurum personellerine de eğitimler verilmeli.
- Bana destek olacak kişiler olmadığı için karşılaştığım zorlukları tek başıma aştım. Sürekli koruyucu aile değişikliği yaşamam beni olumsuz etkiledi.

10. Öğrenci kulüplerine katılıyor musunuz?

- Drama, Dağcılık, Reklam Araştırmaları Topluluğu

- Kardeşim staj maaşı ile dershaneye gitti.
- Lise sonda üniversiteye hazırlanıyorsunuz diyerek resim kursumu devam etmemi engellediler.
- Maddi destekler gecikirdi.
- Bağışçıların katkıları eşit ulaşımda değildi, kurumdakiler favori bulduklarına o imkanları sağlardı.
- Destek varsa da ulaştırılmıyor.
- Adil olduğunu düşünüyorum.
- Kullanabilen için iyi imkanlar olduğunu düşünüyorum.
- Kurum belirli kişileri seçerek onları dershaneye yazdırabiliyordu ve bu da çok geliştirici oluyordu.

14. Eğitim kurumlarındaki görevli kişiler sizler hakkında nelere dikkat etmeli ve neleri bilmeli?

- Annemin-babamın bilgilerini bilmesi gerekmiyor. Orada okuyan benim, beni bilseler yeter. Benimle ilgilensinler. Elimde olmadan yaşadığım olaylarla beni yargılamasınlar. Eşit davransınlar.
- Özel hayatımızı detaylı bilmelerine gerek yok.
- Özel hayata saygı duymaları gerekiyor.
- Hocalarıma özel olarak gider, neler beklediğimi söyledim.
- Her çocuk için destekleyici olmaları gerekli.
- Ayrımcılık yapılmamalı. Bu tüm dezavantajlı gruplar için önemli.
- Rehberlik, kişisel gelişim ve haklarımız konusunda destek verilmeli.

4.4.2. Gençlerin Gözünden Eğitim

1. Hangi okullarda eğitim aldınız ve almaktasınız?

- Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi'nde okuyorum. Eğitim hayatım boyunca çok fazla okul değiştirdim. Küçük yaşta yurda girdim ama şanslıydım, ayrıcalık gösterilen çocuklardandım. Lisede Konya'da Anadolu Öğretmen Lisesi'ni kazandım ancak uyum sorunları yaşadım. Sonra Isparta'ya geçtim. Bana olmasa bile başka arkadaşlarıma ayrımcılık yapılırdı. Kurum hocam benimle ilgileniyordu ve bu birçok çocuğa yapılmıyordu. İstedğim bir bölümde okuyorum ve onun bunda katkısı var. Ancak başka bir arkadaşım için, üniversiteyi kazanmış olmasına rağmen, ailesinin yanına gönderilmeye çalışıldığı oldu.
- Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde okuyorum. Ailevi sorunlar olmadan önce isteyerek imam hatipte okudum. Daha sonra ailede sorunlar oldu ve yurda geçince okulumu değiştirdiler, o da imam hatipti ve memnun değildim. İstemediğimi söylediğimde, bunun keyfi olamayacağını dile getirdiler. Sınav döneminde dershaneye gönderilmedim diğer çocuklara haksızlık olacağını söylediler. Etüt hocaları var ancak seviyeleri çok düşük, yeterli değil. YGS'ye kadar kendim hazırlandım, LYS'de bir yer bulmuşlardı ve oraya gönderdiler. Ancak dershane olacak bir yer değildi ve hiç memnun değildim. Benden önceki herkes dershaneye gidiyordu. Dershanelerin kapatılma olayı sebebiyle beni göndermek istemediler. İstedğim bölümü kazanamadım.

- PDR veya psikoloji okumak istiyordum ama olmadı. Türk Dili Edebiyatı kazandım. Bölüm tercih ederken etüt hocası benimle ilgilendi, bir dersane aracılığı ile tercihlerim yönlendirildi. Tekrar hazırlanmak istedim ancak karşı çıktılar. 10-11 kişilik evdeyim ve küçüklerin olduğu evde kalıyordum ve ancak bu kadar olabildi.
- Meslek lisesinde istemeyerek okudum ve istemediğim bir bölümü Hacettepe Üniversitesi'nde Büro Yönetimi okuyorum. Sevgi evinde kalırken o evdeki hocanın kararı ile bu okulu okudum. Denilen tek şey pazarlama ya da muhasebe okuman gerekiyor çünkü kolay. Okula yakınlıktan dolayı, kurumda kalan gençlerin ne söylediğini önemsemeden zorluyorlar. Üniversitede resim okumak istiyordum ve sınav için Antalya'ya göndermediler. Yeteneğimin olduğu bir bölümü okumama izin vermediler. Atılım Üniversitesi'ni burslu kazandım ama uygun görmediler. Kurum da bu yönde destek olmadı. Kurumda ayrımcılık var ve bu sebeple kurumdaki kişilerle iyi olman gerekiyor. Aranı iyi tutmak gerekiyor, arkanda-önünde, her yerde olan hoca; o çok sevdiği, kayırdığı kişiye çok daha fazla imkanlar sunabiliyor ve sen seyirci kalıyorsun.
- Lisede Kayseri'de güzel sanatlar okudum. Konya'da da güzel sanatlarda okudum. İzmir'de iki yıllık yüksekokul okudum, memuriyet yerine resme hazırlandım ve şuan Hacettepe Üniversitesi'ndeyim.
Biz yurtlardan evlere geçtiğimiz için çok okul değiştirdik, fakat mezun olduğum lise Fen Lisesi, şimdi ise Hacettepe Üniversitesi'nde okuyorum.
Tam geçiş döneminde olduğum için Çanakkale'de okudum, sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi'ne geçtim.
Annem nedeniyle 7-8. sınıfta farklı okulda okudum, 9.sınıfta tekrar abim nedeniyle çıktım. 10. sınıfa kadar farklı yerlerde okudum. Öncesinde Alanya'da sonrasında ise 10.sınıfta İstanbul'da okudum. Bir iki ay sonra tekrar Alanya'da okudum. 12. sınıfta tekrar İstanbul'da okudum. İstanbul Piri Reis Üniversitesi'nde istemediğim bir bölüm olan Gemi İşletmeciliğine girdim. Sonrasında tekrar sınava girerek Akdeniz Üniversitesi İnşaat Mühendisliğini kazandım.
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Maliye Bölümü'nde okuyorum.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde okuyorum.
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nde okuyorum.

2. Eğitimi olumlu ve olumsuz kelimelerle ifade etseniz neler söylerdiniz?

- Kukla gibi görüyorum.
- Sudan çıkmış balık olduğumu üniversitede anladım.
- Sudan çıkmış balığa döndüm. Bütün kazananları ÇEKOM diye bir yere gönderdiler ve ilgilenmediler. Sadece harçlık desteği oldu. Eğitim ve sosyal anlamda destek almadık.
- Kendini geliştirmek, öz saygını ve ruhunu geliştirmek, bakış açısı kazanmak, farklı fikirleri keşfetmek.
- Yalnızca ders anlamında başarılı olmak, öğretim eksikliği diyebilirim.
- Kaliteli eğitim veren kurumların sınırlı sayıda olması.
- Eğitim sistemi içerisinde kontrol mekanizması bulunmuyor, yalnızca idealist insanların varlığı ve çabaları katkı sağlıyor.

- Okul şehrin dışında ve alt yapısı oldukça zayıf. Yerinden dolayı imkanlara ulaşmamız zorlaşıyor. Bu yüzden tamamen olumsuz bir bakış açısına sahibim.
- Okulum siyasi ve fiziksel olarak keskin çizgilerle ayrılıyor. Derelerde ilgi alanına göre seçmeli ders mevcut değil. Eğitim tek tip ilerliyor. Okçuluk vs. gibi çeşitlilik olmalı.
- Hocalar kendi görüşlerini empoze etmeye çalışıyor. Kendi çevrelerini oluşturmaya çalışıyorlar.
- Eğitim bizim için bir fırsat.
- Eğitim okuldan ibaret olmamalı.
- Eğitim hayal ettiğin mesleğin yetilerini kazandırmalı.
- Eğitim bizim için bir kurtuluş.
- Hocalarımızın bize karşı davranışları olumluydu ancak siyasi görüşlerini derslerin içeriklerine yansıtıyorlardı. Bu durum da aynı kişi için birden farklı söylemin ortaya çıkmasına neden oluyordu. Bu durum ise bizim için hangi bilginin doğru olduğuna karar verme sürecini zorlaştırıyordu. Lise döneminde oldukça başarılıyım ancak koruyucu aile değişikliğim beni olumsuz etkiledi. Yüksek puanlar almama rağmen eğitim hayatıma devam etmek istemedim. Ekonomik nedenlerden dolayı yetiştirme yurduna geri dönmek zorunda kaldım. Koruma kararımın kalkmaması için istemediğim bir alanı tercih ettim.

3. Koruma altındaki gençler için eğitim desteği ne kadar gerekli?

- Dil eğitimi zorunlu olmalı, dil desteği istediğimde izin vermediler ama başka arkadaşım için dil desteği verilmişti.
- Herkesin ilgi alanlarını anlayarak hareket etmelerini isterdim.
- Her sene dönem başlamadan önce ve dönem sonunda, tüm üniversite okuyan ve kurumda kalan kişilerin toplanıp onlara açıklama yapmalarını, duygularını anlamalarını, konuşmalarını, 3 aylık tatilde kesilen harçlığın ne hissettirdiğini bilmelerini isterdim.
- Çok gerekli. O çocuk için kritik. Güzel sanatlar okuduğum için masrafım çok, 3-4 bin kadar. Müdür bu konuda destek oluyor, bağış ve burslarla. Kaliteli malzeme almam gerekiyor ve bu konuda destek gerek.
- Çok yönlü bir eğitim olmalı, aynı zamanda eğitim sanat ve sporla desteklenmeli.
- Devletin daha fazla destek olması gerekiyor.
- Sevginin ve şefkatin eksikliği, sevgi ve saygıya dayalı bir eğitimin olmaması, motivasyonumuzu etkiliyor. Memuriyet kişiyi garantiye alıyorsa da, bilinçlenmesini ve eğitimine devam etmesini engellemekte.
- Maddi destekten ziyade gelişim yönlerimize göre, ilgi alanlarımıza göre destek verilmeli.
- Toplumda farklıyız. Sayımız da az. Kendimizi ifade edebilecek desteği görmeliyiz. Topluma ait olabileceğimiz alanlarda var olabilmeliyiz.
- Yeterli bilgiyi verebilecek kişilere ihtiyacımız var. Telefon, internet sıkıntısı ve kısıtı desteğe ihtiyaç duymamıza neden oluyor.
- Destek en temelden olmalı. İlkokuldan itibaren. Cinsellik eğitimleri verilmeli.
- İnsanlara nasıl yaklaşılabileceği ile ilgili konularda geliştirilmeliyiz. Kurumlar içerisinde, okula destek olabilecek, ortaokul ve lise öncesi küçük küçük modeller ile eğitim verilebilir.

- Eğitim diğer destek alanlarından daha fazla gerekli. Eğitim desteği sayesinde devlet okullarının sağladığı imkanlar dışında herhangi bir kursta faydalanamayacaktık.
- Eğitim destekleri kurum sorumlusunun inisiyatifine bırakılmakta. Bu durum ön yargılara ve farklı kurumlarda farklı tutumlarla karşılaşmamıza neden olmaktadır.

4. Lise eğitiminin hayatınıza katkıları nelerdir?

- Lise hayatım psikolojimi bozan ilk şeydi. 4 sene boyunca mecburen bilmediğim ilgilenmediğim bir şey okudum.
- Lise hayatım ilk 2 yılda güzeldi. Daha sonraki 2 yılda okulum değişti ve alışmaya çalışmakla geçti.
- Lisede kaldığım çocuk evinde sorumlu hocalarla sorun yaşadık. Disipliner sistem sıkıydı, ben kendi evimi değiştirmek istediğimi söyledim.
- Değiştireceğim evin hocası ile görüşmemi istemediler, il müdürü ile konuşuldu ve il müdürü evleri dağıttı ve kalan çocukların önceliğindense çalışanı kolladı.
- Resmin temellerini orada attım. Hocalarım çok iyiydi, disiplini öğrendim, mesleki katkısı oldu.
- Düzenli bir ev ve eğitim yaşamı, hayatımı olumlu yönde etkiledi. Koruma altında yetişen bir birey olmam, Sosyal Hizmet mesleğine yönelmemi sağladı.
- Yaşam becerilerimi geliştirerek daha kolay uyum sağlamama neden oldu.
- Üç okul değiştirdim, o yüzden yeterince alışamadım.
- Üniversiteden farklı bir eğitim değildi. Sorumlulukla geçti. Lise meslek seçimi çok önemli. İyi bir yönlendirme alamadığım için çok katkısı oldu diyemeyeceğim.
- Ulaşım sıkıntısından dolayı lisem değiştirildi. Eğitimi etkiledi. Kötü bir yerdi.
- Lisemdeki eğitim, hocalarımın kişisel görüşlerine göre şekilleniyordu. Çok da olumlu bir katkısını göremedim.

5. Üniversite eğitiminin hayatınıza katkısı nelerdir?

- İkinci öğretim okuyorum aslında. Daha iyi bir okulda, daha iyi bir yer okuyabilirdim. Tercih yapmasaydım, yurttan çıkarılacaktım. Sosyolojiyi isteyerek okusam da sınava tekrar hazırlanma şansım olsaydı daha iyi okul ve bölümde okuyor olabilirdim. Kendi alanımda uzmanlaşıyorum ama bu yeterli değil.
- İsteyerek okumuyorum, edebiyat okumak istemiyorum ama ortam iyi.
- İsteyerek okumadığım için bir şey katmıyor. İletişimde sorun yaşıyorum ve psikolojimi olumsuz anlamda etkiledi. Grup evinde kaldım, lisede notlarım yüksekti. Grup sorumlusu ders notlarımın iyi olduğunu öğrenince beni istedi. Sevindim ama daha sonra grup hocamın gelmediğini duydum.
- KYK'da kalıyordum, beş yıl dolduktan sonra birtakım işlemler ile uzatmak gerekiyordu. altıncı yılım tekrar onaylandı, bir ay kaldım ve bu süreçte belgelerimi verdim. Ancak 5. yıldan sonra hakkım bitiyormuş ve beni çıkarttılar. Grup sorumlum ile iletişime geçtim; beni herhangi bir grup hocasına yolladı, daha önce çocukken karşılaştığım biriydi. Çocuk evlerinde kalacağımı, alacaklarını söyledim.

- Ama orada kalmamın uygun olmadığını söyledi ve çocuk evinde bir hafta kalıp aparta çıktım, çünkü oradakiler bu konuda baskı yaptılar. Koordinatör başkan aradı ve kendi rızam ile aparta çıktığıma dair belge imzalamamı istedi. Kabul etmedim çünkü baskı ile çıkmıştım.
- Üniversitede daha farklı ezberci eğitim yerine yaratıcılık devreye girdi. Daha olgun bakmayı öğrendim. Hoca konusunda şanslıydım. Tavsiye ve önerileri ile geliştirdim. Özgür bir alan bırakıyorlar. Bu da büyük bir katkı sağlıyor.
- Kendimi keşfetme, hayata farklı bakma ve sorumluluk almayı öğretti.
- Üniversitenin farklı imkanları sunması, hayata yönelik bakış açımı etkiledi.
- Üniversitenin en büyük katkısı sevmediğimiz ve istemediğimiz bir şeyi yapmamak oldu. olumlu bir katkısı var. Yabancı dilimi geliştirdim. Bu konuda avantajlı olduğumu düşünüyorum.
- Tek tip eğitimi olan bir okul olduğu için bana farklı şeyler kazandırmadı.
- Üniversite potansiyelinizi ortaya çıkarmanızı sağlıyor. Öğrenemediğim geri kalan şeyleri kendim tamamlıyorum.
- Önemli olan diplomaya sahip olmak, bunu da zaten üniversite sağlıyor.
- Teoriyi iyi veriyor ama uygulama oldukça zayıf.
- Sosyalleşmeme katkı sağladı. İstedğim her ortama dahil olabiliyorum.

6. Eğitim hayatınızda özgürce karar alabildiniz mi?

- Hayır ama kursa gitmişim, ingilizce kursu gibi, kendi isteğim ile gittim. Sevgi evi destek olmadı, kaynağı ve desteği ben buldum.
- Ortaokul ve lisede destek daha fazlaydı. Ama üniversitede bu destek olmadı.
- Yönlendirme oldu, 14 yaşında turizm istiyordum o dönemler. Turizm rahat fikri vardı. 14 yaşında iken bir hocam kurs açtı. Orada keşfedildim ve yönlendirme oldu. Sonrasında kendi seçimlerimle resim okudum.
- Hayır alamadım, hangi lisede okuyacağıma kurumdaki hocalar karar verdi. İstemediğim bir bölümde okumaya devam ediyorum. Kurumda biraz başarılı olsan bile üzerinde bir an önce sorunsuz bitirmen, okuman için baskı oluyor.
- Bu da seçimlerimiz konusunda bizi kısıtlıyor.
- Belli bir yaş ve farkındalığa sahip olduğumda kararlarımı özgürce alabildim.
- Koruma altında yetişen kişinin, kendisi olması gerekiyor. Fakat ailem kısıtlıyor, ikna etmem gerekiyor ve buna özgürce diyemeyiz.
- Net bir şekilde hayır.
- Tüm eğitim hayatımı tek başıma planladım. Destek ihtiyacım olduğunda destek bulamadım.
- İsteddiğimi belirttim özgürce.
- Yönlendirilmeye ihtiyacım vardı. Yaşım küçüktü. Bana bırakıldı.
- Bilgilendirilerek seçmeliydim. Zorunda kaldım.
- Özgürce karar verdim. Destek görmedim ama doğru karar olduğundan emin değilim.
- Hayır alamadık. Okulda varolan sistem öğrencileri imam hatip ve meslek liselerine yönlendirmektedir.
- Eğitim hayatında aldığım kararlarda özgür ve mutluydum. Kurum müdürüm eğitim sürecinde beni destekledi. Lise ve üniversite tercihindeki kararları kendim aldım.

7. Koruma altındaki gençlerin eğitime devam konusunda görüşleri nelerdir?

- Teşvik ederken onun ilgi, beceri, vb. özelliklerine dikkat ederek yönlendirmeleri gerekiyor. Ablaların, "O gerek yok, devlet size memuriyet verecek." söylemini duyan insan, nasıl okusun? Fatura ödemesini bilmiyoruz, böylesi soyutlanmış bir yaşamımız varken, eğitime devam etmek için destek bulamadıkça bunu yapamayız.
- Sene başında kitap desteği alıyorum, ne kadar harcama yaptıysam onlar bana ödemesini yapıyorlar. Ancak bu sadece senede bir kere yapılıyor. Bu durum hocaların insiyatifinde, çünkü ikinci dönem talep edince bazı hocalar verdi.
- Başka arkadaşlarla konuşuyorum, destek konusunda farklı yaklaşıyor ve haliyle tutarlılık yok. Bizler için destek olmadan okumak zor. İsteddiği bölüm için tekrar hazırlanmak, çabalamak gibi bir lüks de yok.
- Bizler devam etmeliyiz ancak bu devletin desteğinin devam etmesiyle olur. Memuriyet fikrini tek seçenekmiş gibi sunan kurumda çalışanlarla yaşarken; üniversite hayali kurup peşinden gitmek çok zor. Bir an önce hayata atılmamız için baskı yapıyor.
- "Önce bir işini bul, eğitime devam etmek istiyorsan edersin." denilerek farklı alternatiflerin gösterilmesi ve "Memuriyet hakkını kaybedersin." diyerek korkutulmamız, eğitime olan devamımızı olumsuz etkiliyor.
- Bizlere haklarımız belirli bir vizyonla beraber sunularak bilinçlendirme yapılmalıdır.
- Çoğu maddi gelir olarak bakıyor eğitime.
- İnanç duymuyorlar. Hayal kurmak istemiyorlar. Ufuklarını genişletmek istemiyorlar.
- Çok bağlı bir profil çizmiyorlar. Çoğu eğitime önem vermiyor. Halbuki eğitim olmazsa olmaz ve çok önemli.
- Eğitim seviyesinin artması ile birlikte yaşam kalitesi de artıyor. Akranlarım genellikle eğitim hayatına devam ediyor ve üniversitede okuyor. Aldığımız kararlarda ve seçimlerde yalnızız. Bu süreçte gerekli olan ise eğitim.

8. Etrafınızda eğitim hayatını yarıda bırakan oldu mu sebepleri nelerdir?

- Lisede bırakan birçok sayıda çocuk var. Ya ailesinin yanına çıkıyor ya da evleniyor.
- Lise zamanında oluyor, başarısız olup sürekli kalıyorlar ama çocukların da çabalamaları gerekiyor. Bir hedef belirleyip onun için çaba göstermeliler ama bu olmayınca bırakıyorlar; kızlar evleniyor, memuriyetten haberleri olmayanlar var.
- Memuriyet istiyorlar ve eğitim hayatını yarıda bırakıyorlar, sebepleri ise uyum sağlayamamaları. Haliyle yarıda bırakıyorlar. Yurtta her şey hazır geliyor ve problem çözme yetimiz gelişmiyor o sebeple bırakıyorlar.
- Üniversitede bir sene okuyup daha sonra iş için bırakan var. Kurumlardaki hocalar da buna yönlendiriyor. "Okulu ya bitir, ya bırak ve seni işe sokalım." diyen hocalar var. Sorunlu öğrenci varsa sanayiye gidip çalışsın diye teşvik ediyorlar.
- Memuriyet veriyorlar ancak okumayan kişi devlet kurumunda sağlıklı nasıl çalışsın.

- Ortaokulda bırakan bir arkadaşım vardı. Bu şekilde memur olursa bile memuriyette ilerlemek zor olabiliyor. Bizler gibi dezavantajlı bireyler, doğru yönlendirilmediğinden bilinçli bir yola yönelemiyor.
- Yurt ortamının kötü olması nedeniyle ortaokulda bırakanlar var. Memurluk birinci seçenek olmamalıdır.
- Ortaokulda ve lisede vardı. Her şeyin temeli bilinçlendirme. Memurluk kişiyi garantiye alıyor zaten. Her şeyin rahat geldiği bir yurttan büyütülürsün. Amaç yok, hedef yok ve kişi kendine bunları koyamıyor.
- Uyum problemi yaşamaları, ani kararlar almaları ve engelleyen biri olmaması, hayal kurma ve gerçekleştirme korkusu yaşamaları, kurum bakımında kalan çocuklara bakış açısının olumsuz olması yarıda bırakma nedenlerinden.
- Etiketleme ve önyargılar heves kırıyor ve kişiyi okulu bırakmaya kadar itebiliyor.
- Yanlış tercih yapan yönlendirilmemiş gençler sonunda bölümü bırakabiliyor.
- Eğitimin önemi gerektiği gibi anlatılmadığı için eksik bilgilerle yola çıkıyorlar ve bırakmak istiyorlar.
- Akranlarımla çoğu liseden sonra memur olmak istediği için üniversiteyi okumak istemedi.
- Ablam liseyi okumak istemedi ve evlendi.
- Eğitim hayatını bırakan çok arkadaşım oldu.
- Kaldığım yetiştirme yurdunda çok fazla olumsuz örnek var.

9. Koruma altındaki gençlerden eğitim ile hayatı iyi yönde değişen örnekler biliyor musunuz?

- Eğitim sürecinde değil de, iş hayatında iyi yönde değişen örnek arkadaşlarım var. Birkaç arkadaşımı iş hayatına yönlendirdiler eğitimden önce. Belki eğitiminde de başarılı olacaktı bunlar?
- Beni yönlendirdiler. Bir arkadaşım bilime çok meraklıydı onu da gerekli eğitime yönlendirdiler. Birçok arkadaşımı yönlendirdiler, özel hocalar çağırırlardı. Bizim yurdun kapanmasına 1 yıl vardı, onun rahatlığı vardı. Otel gibi kullanırdık.
- Bizler varız işte, memuriyeti kolay yoldan seçmedik ama kendimiz için iyi olanı bulmaya çalışıyoruz.
- Aldığı eğitim ile birlikte kurumda çalışmaya başlamış biri var. İyi yerlere geldiğini gördüm.
- Sırf eğitime bağlılığı dolayısıyla yurttan ayrılarak kendi hayatını kurmuş birini gördüm.

10. Koruma altındaki gençlerden eğitim ile hayatı kötü yönde değişen örnekler biliyor musunuz?

- Çürük elmaların içerisinde sağlam çıkmak çok zor. Aslında kötü değiliz ama imkanlar bizi kötüye gönderiyor. İmkanlar var ancak bize imkanları doğru şekilde yapmıyorlar, sorun ve kötüye iten bu.
- Bir arkadaşımın erkek arkadaşı ile ilişkisinin duyulması gazetelere çıkmıştı ve sürgün göndermişlerdi. Isparta'da 4 yıl kazanan nadir biri olduğum için gazetelere çıkarmışlardı beni. Eğitim durumu iyi ise kendi reklamlarını yapıyorlar ama kötü bir şey olduysa karalama yapıyorlar.

- Atatürk'te idim, orada istediğini yapabiliyorsun. Sorgulayan ve iyi yöne yönlendiren yoktu; her şeyi yapabilirsin, bazı kızların psikolojilerini göz ardı edilip iyi olanların yanına veriyorlar ve onlar birbirini olumsuz etkiliyor. Bu ortamlardan çıkmak için bireysel çaba veriliyor.
- İlaç kullanan çok fazla kadın vardı. Kullandığım dönem derslerim çok kötüydü. Kızların arasında hoş geldin dayağı vardı ve karşı çıkamıyorduk.
- İntihara kalkışan var. Hocalar şiddeti görmezden geliyor. Büyükler şiddet uyguluyor ve bunu görmüyorlar. Bir büyük, "Akşam seni döveceğim." dediği an düşünülen tek şey o oluyordu. Bu sebeple kaçanlar oldu. Küçük bir birlik kurup bakanlıkla görüştük ve görmezden gelen hocanın sürülmesini sağladık.
- Kendim varım; bir tane de arkadaşım var, bölge müdürü oldu özel sektörde.
- Kaliteli yaşam yaşayanlar var. Onlar haricinde benim bir arkadaşım Artvin'e üniversite okumaya gitti, fakat adapte olamadı.
- İyi eğitim alan insanların kendini kötü bir koşula sürükleyebileceklerini düşünmüyorum.
- Uşak'ta okuyan bir arkadaşım, koşullarını ve eğitimini beğenmediği için okulunu bırakmıştı. Kendini çok geliştirmiş, zeki biriydi ama kendini soyutladı.
- Şu an daha kötü bir durumda.

11. KPSS'deki avantaj kalksa eğitim hayatınızla ilgili neleri değiştirirsiniz?

- Diploma zorunlu tutulmalı, üniversite diploması, kaldırılırsa kızlar ya evlenmeye gider ya da okumaya daha çok giderler. Memur olsun diye kuruma verilen çocuklar azalır.
- İsteyen zaten okur, evlenme niyeti olan evlenir.
- Küçükken kurumdan çıkınca mesleğin garanti derdiler ve bu sebeple çıkışta ya memuriyet ya evlilik seçenekleri var.
- Kötü bir noktaya varır. KPSS bizim için yedek plan, bu olmadan ilerleyemem. Benim yedek planım, akademik anlamda bir şey başaramazsam KPSS ile işe girip kendi atölyemi açmak istiyorum. Çoğu arkadaşım için kapı. Eğer kalkarsa kötü olur, çoğu kişinin önü kapanır. Bir rahatlık vermesi olumsuz ama benim için değil. Bence kalmalı çünkü çoğu çocuğun hayatı buna bağlıyor, ailesi olmayan bir çocuk için. O işle birlikte kendi işini kurmak, hayalini gerçekleştirmek isteyen birçok çocuk var.
- KPSS ile ilgili hedefim önemli bu noktada.
- Özel sektöre yönelik düşünüyorum zaten.
- Bölümü bitireceğim. Bu avantaj benim için geçerli değil.
- KPSS sonucu kamuda mutlu olmayan insanlar gördüğüm için özel sektör düşünüyorum.
- Bunun önemli bir şey olduğunu, kalkmaması gerektiğini düşünüyorum
- İstihdam açısından daha garantili, önü açık meslekler seçilebilirdi.
- Özel sektör ve devlet memurluğunu deneyerek karar vermek isterdim.
- Devlet memuru olmayı düşünmedim. Memurluk iş bulamazsam değerlendireceğim bir seçenek.
- Memuriyet hep planlarımın arasında oldu. Memuriyet olmasaydı hayallerimin peşinden giderdim.
- Gezgin olmak isterdim. Ama sınıf öğretmenliği okuyorum. Bu mümkün olmayacağı için yaz tatillerinde yeni yerler görmeye gidebilirim.

12. Eğitim hayatınız boyunca karşılaştığınız problemler neler?

- Ortaokulda, normalde yurt ve evci olarak ayrılıyordu okuldaki hayatımız. Bir arkadaşımız külotlu çorap giymemişti, hoca sorunca, "başkası giymiş" dedi ve bunun üzerine hoca, "Yurtta herkes eşyalarını karışık kullanıyor, mahremiyetiniz yok." diyerek herkesin içinde tepki göstermişti. Anne baban ne iş yapıyor sorusu beni rahatsız ediyor. Okullarda bu tarz sorular olmamalı.
- Benim birçok arkadaşım koruma altında yaşadığını saklıyor, ben de Alanya'da kaldığımda sakladım ama daha sonra söylediğimde de dışlandım. Kaydımı aldırduğumda, "nerden geliyorsun" dediklerinde yurt çocuğu olduğumu doğrudan anlattım. Gittiğim yer zengin bir muhitti. Okulumda dışlanmadım ve iyi davrandılar. Sakladığımda kendi ezikliğini kendim oluşturduğumu fark ettim.
- Servis sorunları var ve okuldan bu sebeple dışlanıyorlar şu an, fark ediliyor haliyle.
- Lisede sorunlarım olmuştu. Konya'da güzel sanatlar okudum ve kurum ilgilenmedi, ihtiyaçlarımı karşılamıyorlardı. Fatura bildirerek istediler ama fazla pahalı olduklarını dile getiriyordu. İzmir'de okumuştum 2 yıl kadar, orada sorun yaşadım, uyum sorunu yaşamıştım hocalarla ilgili olarak. Kurumdakiler iyiydi, üniversiteye geçişte adaptasyon sorunu yaşadım.
- Öğretmenlerle ilgili sorun olabiliyor.
- Dil eğitimi konusunda çok yetersiz olduklarını düşünüyorum. Yurtdışı alternatifi sunulmalıdır.
- Bilgi alt yapımız eksik.
Sürekli okul değiştirmek bir problem.
- İnternet ve telefon eksikliği bilgiye ulaşmamıza engel oluyor ve bizi kısıtlıyor. Okula gidemediğimizde geri kalıyoruz ve eksiklerimiz tamamlanmıyor.
- Yalnız başıma il dışına eğitim için gönderildim. İlk defa olduğu için bocaladım. Yalnızlık çektim. Destek aradım. Şehir içinde bile izin verilmezken bir anda şehir dışına yalnız gönderilmek fazla geldi.

13. Lisans eğitiminizden sonra eğitim hayatınıza devam etmeyi düşünüyor musunuz?

- Çok isterim. Ama beni okuldan soğuttular, bulunduğum şehirde olmak istemiyorum, yurtdışı istiyorum.
- Yüksek lisans istiyorum, ALES deneyeceğim.
- Memuriyete başlamak istiyorum ve işe başladıktan sonra 4 yıllık eğitimime başlayacağım; 2 yılı Türkiye, 2 yılını Kore'de yurtdışında okumak istiyorum.
- Yüksek lisans istiyorum ancak İngilizce sorunum var. Akademik kariyer istiyorum.
- Ben memur olacağım ama memurluğun bana sadece yardımcı olacağını düşünüyorum, aynı zamanda yüksek lisans düşünüyorum.
- Akademik içinde olmak, birilerine bir şey anlatmak istiyorum.
- Bir yanda mesleği devam ettirip insanlara dokunmak var, diğer bir yerde ise akademisyen olarak insanlara dokunan birilerini yetiştirmek var.
- Yüksek lisans ve doktora düşünüyorum.
- Üniversiteden sonra devam etmeyi düşünmüyorum.
- Yüksek lisans yapmak istiyorum.

14. Koruma altındaki arkadaşlarınıza eğitim konusunda hangi tavsiyelerde bulunurdunuz?

- Beni daha iyi yönlendirmiş olsalardı, daha iyi yerde olurdu. Kurslarda yönlendirme olsaydı, dil gelişimi desteği olsaydı daha iyi olurdu.
- Üniversite okumalılar, memurluk fikrini kenara koyup iki yıllıktan başlayarak denesinler, ısrarcı olsunlar.
- Memuriyeti seçenek olarak görmesinler. Yeteneklerini keşfetsinler, kendilerine sorsunlar; bulduklarında önce kendilerini tartıp yapabileceklerini bulsunlar, kurumdan istesin yoksa kaynak arasın, yoksa şikayet etsin.
- İmkanları daha fazla geniş bir şehir ve okul tavsiyesinde bulunurdum.
- Haklarını, imkanlarını araştırmalarını ve bilinçli bir şekilde harekete geçmelerini tavsiye ederim.
- Devletin verdiği desteği bilerek, seçimleri avantaja çevirmelerini tavsiye ederim.
- Girişimci olmalılar. Çekingen olmamalı. Bilgiye ulaşmak için tüm kaynakları kullanmalı.
- Özgüvenleri yüksek olmalı. Etiketlerden kurtulunabilir. Eğitime bu şekilde odaklanmalı.
- Güçlü olmalılar. Takım çalışmalarına dahil olmalılar. Gruplara katılmalı ve konuşmaktan çekinmemeli. Algıyı değiştirmeye çalışmalı.
- Dirençli olmalı. Dezavantajlı görünebilir ama özellikle sunulan fırsatları kullanmalılar.
- Hocalarımızın bizi desteklemesi lazım.
- Nakdi yardıma ihtiyacımız var.
- Haklarımızı bilmeli ve bunları savunmalıyız.

15. Lise/üniversite dışında alternatif eğitim alanlarını biliyor musunuz?

- İngilizce kursları
- Dershaneler
- Resim kursları
- Spor faaliyetleri
- Aşçılık
- El işi faaliyetleri
- Açık öğretim olabilir veya yetenekli olduğu alanlarda kendini geliştirebilir.
- Spor ve sanat alanlarında iyiyse o alanda geliştirebilir.
- Halk eğitim merkezleri
- Sivil toplum kuruluşlarının eğitimleri
- Gençlik merkezleri
- Bilim kampları
- Youtube
- Spor kulüpleri
- Farklı kültürdeki insanlarla tanışmak

Gençlerin Ekledikleri

- Gençler 18 yaşına kadar destekleniyor, üniversite okuyanlar ise 25 yaşına kadar destekleniyor. 25 azıcık fazla olabilir.

- Yüksek lisans yapan bir arkadaşım var, şu an destek alamıyor.
- "Üç ay tatilde nereye gideceğiz?" sorusuna nöbetçi yurtları söylediler; gitmek istemiyorsam yapabileceğim bir şey olmadığı söylendi. Bizim için açılan bir ev yok mu? Onların insiyatiflerine kalıyor. Protokol gereği ev var, ama gerçekte yok. Sevgi evlerine tekrar dönmek istemiyorum ki. Üniversiteye geçme sebepim o iken tekrar neden döneyim?
- 25 yaş çok erken bir yaş, 4 yılda okulu bitirmem gerekiyor ama bazı arkadaşlarım 1-2 yıl sıkıntı yaşadığı an dışarıda kalmış oluyorlar, uzatılmalı, 27 olmalı.
- Okuyan için uzatılmalı; master, yüksek lisans, vb. 18'den sonra üniversite için destek verirlerse daha başarılı ve istekli olurlar.
- Kazandıktan sonra hiçbir etkinlik olmadı, gününbirlik bir etkinlik bile olmadı.
- Talepte bulunuyoruz ancak yetişkinsiniz deyip kendiniz yapın diyorlar.
- 25 yaş bittikten sonra iş-ev yok, düşünen yok.
- Hayat Sende'den bazı kişiler yurda gelip sordu, çıkanları arıyor musunuz vs. diye. Olaydan iki ay sonra ablamla eniştemi arayıp sordular, formalite icabı.

4.4.3. Bağlı Olduğunuz Kurum ve Koruma Altındaki Gençler

1. Kaldığınız kurumlarla eğitim kurumlarının benzerlikleri nelerdir?

- Etüt sistemleri. Derslerden sonra belirli saat ile çalışmalar yapmamız benzer.
- İçeriğinde herkes kendi çalışıyor, özel olarak bir destek yok maalesef.
- Sosyal etkinlikler açısından bir şey bulunmuyor, ikisinde de bu benzer.
- Farklılıkları daha çok, eğitimde daha özgürsün. KYK daha özgür ve bağımsız ortam sağlıyor.
- Yapı olarak değerlendirildiğinde, yurtlarda çok fazla hocadan danışmanlık alamıyorduk ama üniversitede daha çok fırsat var.
- Okulda her şeyin kuralı olduğu gibi evde de aynı şekilde kurallar var.
- İki yerde de bir şeyler öğretiliyor. Eğitim, ikisinin ortak noktasıdır.
- Disiplin konusunda benzerler.
- Kalabalık olma açısından benzerler.
- İzin protokolü açısından benzerler.
- Kuralların olması. Okulda ve kurumlarımızda belirli bir giriş çıkış saatinin olması.
- Okuldan ve kurumlarımızdan izin alıyoruz.
- Yaptırım ve ceza sistemi varlığı. Okulda yaptığımız hatalar yüzünden kınama cezası, uzaklaştırma, atılma vb. cezalar alıyoruz. Aynı şekilde kaldığımız kurumlardan da atılabiliyoruz, harçlıklarımız kesilebiliyor.

2. Kaldığınız kurumu olumlu ve olumsuz kelimelerle ifade etseniz neler söylediniz?

- KYK yurdu gayet iyi. Ortamı ve çalışma salonu kullanılabilir. Odaların 3 kişilik olması iyi.
- Şu an aparttayım, KYK üzerinden düşününce imkanlar iyiydi.
- Merkezde bir yerdeyim ama yurt çok eski; telefon ve internet çekmiyor, eşyalar sığmıyor, fazla eşya koyunca tutanak tutuyorlar, yeterli alan yok. Yaz tatilinde her eşyamızı almamız gerekiyor.

- Yurt geniş, büyük. Kırtasiye, terzi, saha, vb. imkanlar hep içinde. Bazı hocalar kötü.
- Giriş saati geçildiğinde tutanak var ve tutumlar sert. Bu kural koruma altındaki bir genç için sıkıntılı.
- Çalışanlar çok sert ve kabalar (herkes için).
- Bireysel olarak bir şeyler sürdürüyor, toplu faaliyetler yapmak durumunun dışına çıkamıyorsun. olumsuz anlamda ise hep bir sınır bulunuyor ve bu nedenle dışarıda sosyalleşme imkanı oldukça kısıtlı oluyor. Olumlu kısmı küçük bir yer olduğu için çok fazla kötü bir sorunla karşılaşmıyorduk. olumsuz yönü ise küçük bir yerde olduğumuz için imkanlar sınırlı olabiliyordu.
- Olumlu olarak, her açıdan maddi ve manevi destek alabiliyorduk. Olumsuz olarak ise sevginin karşılanamaması.
- İnsan çeşitliliği -olumlu
- Uyum sağlama çabası -olumsuz
- Saat-izin sorunu yaşamak -olumsuz
- Lokasyonun merkeze yakın olması -olumlu
- Beslenme konusunda hijyen olmaması -olumsuz
- Yemek konusunda seçme şansının olmaması -olumsuz
- Değişikliklerde sorulmaması; görüş, istek alınmaması -olumsuz
- Uyum sağlamaya yardımcı olması adaptasyon yeteneğini artırıyor. -olumlu
- Akranlarla bir arada olmak -olumlu
- Genel durumunuzu bilenlerin, özel hayatınızı sorgulama hakkını kendinde görmesi -olumsuz
- Kaldığım kurumda mutlu değildim.
- Kurumda mutlu değildim. Acı ve mutluluk anımsadığımız şeyler değil. Hırslı bir çocuktum. Hayalgücümüzü geliştiriyor. Hayalimizde yarattığımız anne-baba figürleriyle sevgi ihtiyacımızı kapatıyoruz.
- Şuan halihazırda bulunan kurum imkanları koruma altındaki çocukları tembelleştiriyor. Hazıra alışıyoruz.
- Koruma altındaki çocuklar sadece etkinlikler için dışarı çıkabiliyor ve dış dünyayı tanımıyorlar. Bitmeyen bir askerlik gibi.

3. Kurumda kalmasaydım eğitim hayatıma devam etmezdim diyormusunuz?

- Kurumda olmasaydım evlendirilirdim heralde, aileden dolayı.
- Maddi açıdan ilerleyemezdim.
- Ben çok pasif bir insan değilim; ailemin yanında olmuş olsaydım ve eğitimim için ailem karşı çıksaydı, ben de karşı çıkardım onlara.
- Devam etmezdim diyemem, resimle ilgilenmezdim ama devam ederdim.
- Resimdeki en büyük etken kurum hocalarım oldu.
- Ben ederdim, beni yönlendiren buydu. İçimde olan bir şeydi. Bu nedenle bu kararı kendim verdim, ederdim.
- Bu benim için bir seçenek haline geldi, edemezdim.
- Ataerkil bir aile yapısına sahibim. Okutmazlardı beni diye düşünüyorum.
- Koruyucu ailem olmasaydı okumamak için olumsuz yönde etkilenirdim diye düşünüyorum. Karar vermemde etkili oldular. Desteklediler.
- Koşullar, evdeki durumlar, yaşanan koşullar buna sebep olabilirdi.

- Kurumun iş garantisi sunması bazen okulu bırakmaya neden olabiliyor.
- Belki şu an olduğum yerde olmayabilirim ama yine de devam ederdim.
- Ekonomik durumlar bizim eğitim hayatımıza devam etmemizi etkiledi.

4. Kurumlar eğitim hakkınız ile ilgili sizleri bilgilendiriyor mu?

- Bizde çok bilgilendirme olmadı. Eski sistemi ve yeni sistemi gördüm.
- Yetiştirme yurdunda donanımlı hoca yoktu, haklarımızı anlatmazdı. Okul bu konuda destek oldu.
- Çalışanlar, çocuğa bu konuda bilgi verirse sorumluluk altına girdiği için bundan kaçınıyorlar.
- Bilgilendirme olmadı, etüt hocam ilgilenirdi.
- Şöyle bir yanlış yönlendirme oldu; lise puanım yüksekti, doğuda bir yeri yazmamı söylediler. Okuldaki müdürle konuşunca, "Doğu'da Fen Lisesi okumaya gidilir mi?" diyerek düzeltti. Tercihlerimi o düzeltmeseydi az daha liseyi Doğu'da okuyacaktım.
- Sistem gereği memur olmaya yönlendirildiğimiz için ilgi alanlarımızın bir önemi kalmıyor.
- Eğitim alanındaki yönlendirmelerde eksiklikler var. Devlet korumasındaki çocuklar ilkokuldan liseye kadar ilgi alanlarına göre yönlendirilmeli.
- Üniversite isteğinizle uğraşmadıkları için yönlendirme olmuyor. Hakkımın neler olduğunu bilmiyorum.
- Personel değişikliğinin fazla olmasından dolayı tanışmakta, kendimizi anlatmakta zorlandığımız durumlarda eksik kaldık.
- Yeterince bilgilendirme yapılmıyor. Kurumda kimseden telkin ve yönlendirme almadım.
- Çalışan kişiye göre farklılık gösterebiliyor. Bu nedenle, alana yönelik bilgili meslek grupları olmalıdır. Psikolog, sosyal hizmet uzmanı gibi meslek gruplarının olması ve gerekli yönlendirilmeyi yapması gerekiyor.

5. Kurum eğitim konusunda karar verme süreçlerinizi baskıladı mı?

- Evet, 18 yaşında bir üniversite kazanmadıysan yurttan çıkmak zorundasın. O sebeple, olan puanın ile tercih yapmak zorundasın. Bu yüzden tekrar hazırlanıp daha iyi bir yeri seçemedim.
- Olumlu olarak hocamın yönlendirmeleri çok oldu. Benim için uğraştı çabaladı, olumsuz olmasına ben çok izin vermedim. Küçüklüğümde beri bilinçliydim ve irdelerdim.
- Grup evinde kalırken grup hocam eskiden dershanede PDR'ci idi. Resim için
- Antalya'ya gitmek istiyordum, götürmedi ve tercihim kendisi yaptı, bana sormadı. Eğitim açısından hayatım mahvoldu.
- Liseyi değiştirmem etken. Dershane konusunda destek olmadılar, ekstra bir sene hazırlanmama da destek olmadılar.
- Lise tercihi yaparken, istediğim lisenin ilçesinde yurt olmadığı için baskılandım.
- Evet. Bölümümü beğenmediler. "Daha garanti bir bölüme giti." dediler. Anadolu Lisesini kazanmasaydım İmam Hatip'e gönderilecektim.
- Alanında uzman kişiler olmadığı için ya yönlendirilmiyor ya da baskılanıyorsun.

- Başkalarıyla karşılaştırma yapılıyor ve yargılanıyorsunuz.
- Yabancı uyruklu kişileri özellikle İmam Hatip'e göndermeye çalışıyorlar. Din konusunda baskılıyorlar. İdeolojilerini empoze etmeye çalışıyorlar.
- Personel yapısının ideolojik hayat çizgileri, davranışlarını, bakış açılarını etkiliyor. Keskin çizgileri var.
- Hayır, kendi istediğim bölümü okudum.
- Kurumum da herhangi bir teşvik yoktu. Daha çok memuriyet ve spora yönlendirilme yapılıyor.
- Öğrencileri hangi alanlara yönlendireceği kurum personeli tarafından belirleniyor.
- Kurumlarda motivasyon yok.

6. Kurumdan eğitim için maddi destek aldınız mı/yeterli mi?

- Lisede yeterli bir destek alıyordum çünkü sosyal hayatım dışarıda çok yoktu.
- Ancak şu an olan yetmiyor ve 3 ay tatilinde parayı kesmeleri çok büyük zorluk bizler için.
- Verdikleri para kısıtlı kısıtlı yetiyordu ama şu an yetmiyor, yol parası desteği yok.
- Sistem değiştikçe paraların verilme tarihi değişiyor. Bu durum insanı çok zorluyor; diğerleri gibi parayı aldığımız bir gün, tarih yok.
- Yazın paranın kısıtlı durumu cidden zora sokuyor. (Okul zamanı çift maaş gibi yazın tek maaş).
- Lisede, Konya'da yeterli değildi. Çünkü eğitim masraflarım oluyordu. İzmir'de zorlandım, Ankara'da fena değil ama bu konuda benimle ilgilenmesi gereken hoca maalesef ilgilenmiyor, bilgilendirme yapmıyor.
- Yeterli ve düzenli değil.
- İkinci öğretim harç parasını ödemek zor, önce bizlerin parayı yatırması isteniyor sonra faturaya göre, 2-3 ay sonra bu miktarı bize ödüyorlar.
- Yeterli. Kredi ve Yurtlar Kurumu'ndan aldığımız bursumuz, harçlarımız var.
- Kurumlarda maddi destek yeterli ancak manevi destek yetersiz.
- Evet. Çoğu şey düşünülmüş. Faturasını gösterdiğiniz harcamalarınız için geri ödeme alabiliyorsunuz.
- Ders kitaplarını kurum karşılıyor.
- Kitabım, okuduğum bölümden ötürü 3000 TL 'ydi. Bana, "önce kitabı sen satın alacaksın sonra biz faturayı gördükten sonra sana ödemeyi yapacağız." dediler. Epey zorlandım.
- Merkezi bir yerde yaşayan, okuyan biri için yeterli miktarda burs almıyoruz.
- Şehir koşulları gözetilmeli.
- Yardımcı olunuyor evet ama kısıtlama oluyor. Bu yüzden ücret yetmeyebiliyor.
- Tarihlerde sıkıntı yaşanıyor. Ödeme gecikiyor. Öğrencilere kıyafet çeki verildiğini yeni öğreniyorum. Eksik bilgi verildiği için bilgisizlikten dolayı da yararlanamadım.
- Kurumda kaldığım sürece yeterliydi. Çocuk evlerine bağlılar ve o yaş grubunun çocuklarına gelen şeyleri bizlere veriyorlar. Orada yerel bir mağaza, Ankara'da
- AVM'de bir mağazadan alabiliyoruz. İlden ile uygulama farklı oluyor. Okul haricinde kırtasiye alışverişi oluyor. Kırtasiye alışverişi yaparken, "Siz alın, makbuzu getirin." dedikleri ve paramız olmadığı için öyle bir destek almıyorum.

- Ben herhangi bir destek almıyorum. Bu nedenle Hayat Sende Derneği'nden burs alıyorum yalnızca.

7. Kurumun kuralları eğitim hayatınızı nasıl etkiledi?

- Sosyal bir insan olamadım, giriş çıkış sebepleri ile birçok yere ve etkinliğe gidemedim. Grup evinde, protokol evindeydim. Beni ders anlamında zorladılar.
- Ders çalışmam için üzerime düştüler ancak sosyal anlamda yoksul kaldım. Bu da iyi etkilemedi, epilepsi hastasıyım ve zorlamaları bana iyi gelmiyordu.
- Lise döneminde çocuk evlerindeydim ve eğitime yönelik ağır ders çalışma saatleri yapıyordu. Okuldan gelip ders çalışıyorduk. TV, telefon yok gibiydi.
- Öyle disiplinli olmasaydı belki böyle olmazdı.
- Matematikten nefret etmemi sağladılar. Sistemde, "çarpım tablosunu ezberlerseniz sizi markete göndereceğiz." deyip baskı yaparlardı. Gitmeyi çok isterdim ama büyük baskı vardı ve bir gün başardım. Disiplinli bir kurum annesi vardı, bu işlere o bakardı; bilemezsek cetvelle şiddet uygulardı, bilirsek ödüllendirme olarak şeker verir ve oyun oynamaya izin verirlerdi. Çizgi film severdim, izlememe engel olurlardı.
- Hep destekleyici oldular fakat sosyal bir aktiviteyi kesinlikle kabul etmezlerdi.
- Her şeye yönelik düşünülmüş bir saatin vardır.
- Her şey düzenli olduğu için düzenli bir yaşam sürdürebiliyorsun.
- Ev kalabalık olduğu için ders çalışmıyordum. Gençlik merkezi kütüphaneye gitmek isterdim evin yanındaydı. İzin vermiyorlardı. Evde de çalışmıyordum.
- Bence bir çocuk için fazla net ve kesin kurallar vardı.
- Kim olduğumuzu gittiğimiz yerlere söylemeleri, bilgi vermeleri hocalarımızdan çekinmemize neden oluyor.
- Telefon/internet kısıtlaması olumsuz yönde etkiliyor.
- Dışarıdaki insanlarla etkileşimin kısıtlanması, hocalarla iletişim kuramamak, eğitimin sosyal hayata etkisini, sosyal hayatın eğitime etkisini azaltıyor.

8. Kurum içinde verimli çalışma ortamları mevcut mu? (etüt odası – kütüphane)

- Bilgisayarlar yetersiz.
- Dini açıdan her şey vardı ancak ders açısından kaynaklara erişimde eksiktik.
- Bizde yeterliydi, genelde darlamazlardı ama evrim teorisi konuşulduğu ortamlara müdahale edenler olmuştu. Duyulunca, bilgisayarlara oyun yüzünden yasak gelirdi. Kütüphane vardı ve orada vakit geçirirdim, biraz kaçmak için iyi yöntemdi.
- Çocuk evinde bilgisayar vardı ama kullanımı kısıtlıydı.
- Bu konuda çok fazla eksiklik var. Çalışma ortamı tek bir binada ve çalışma odalarımız yok.
- Etütler yemek masalarında yapılıyordu.
- Fiziki koşullar oldukça iyi.
- Etütler belirli saatler arasında zorunluydu. Zorunlu saatlerde değil, bireylerin istedikleri zaman çalışabilmelerinin daha verimli olacağını düşünüyorum.
- Yetiştirme yurdunda kalırken çalışma masası ve çalışma saatleri vardı. Ama çocuk evlerinde kaldığım dönemde herkesin kendine ait çalışma masası vardı ve verimliydi.

- Gerekli şartlar çocuk evinde sağlanmıştı.
- Etüt odası vardı.

9. Kurum içinde internete erişiminiz ne düzeydeydi?

- Hiç yok Saray'da. Sosyal medya hesapları kapalı durumda idi. Grup evindeyken en son kaldığımda vardı. Çankaya Protokol Evi'nde bir saatin var ama sosyal medya yok. Ceza sisteminde ceza aldıysan kullanamıyorsun.
- Bizde vardı 14 -15 yaşlarında facebook açmıştım, girebiliyordum.
- Standart bir usulü yoktu, kimi ağdan giriliyor kimisinde girilmiyordu.
- İnternet erişimi ve telefon kullanımı yoktu. Sadece güvendikleri kişiler telefon kullanabiliyordu. Okul saatleri dışında telefonlarımız personeller tarafından alınırdı.
- İnternet erişimi kaldığımız kurumda oldukça iyiydi.
- Okul için yapmamız gereken araştırmaları internet kafede yapardık.
- Çocuk evindeyken vardı. Gece 11'de kapatılıyordu.
- Kablolu sistem vardı. İnternet saati vardı. 1 saat izinle girilebiliyordu. Ama çoğu zaman sıra gelmezdi. Biz de internet kafeye giderdik.
- Bir tane bilgisayar vardı ve sıra beklememiz gerekiyordu. Bazen acil işlerimiz olurdu ve aksardı.
- Yeterli hıza sahip değildi.
- Belirli sitelere girebiliyorduk. Gün içerisinde uykudan önce belirli saatlerde ödevin olduğu sürece kullanılıyor, oyun oynayamıyorduk.
- Benim öyle bir şansım yoktu.
- Güvenli internet olduğu için bir şeye giremiyorduk.

10. Kurumda neleri değiştirmek isterdiniz?

- Çalışanların beyinlerini.
- Sürekli yer değişikliği olması çok kötü. Alıştığım, ortamım dediğim an çeşitli sebeplerden yer ve ev değiştiriyordum. Anne ve hocaların değişmesi insanı etkiliyor, güven ve aitlik duygusundan uzak kalıyorsunuz. 12-18 yaşlarında olanlar karışık kalıyordu. Çok yaramaz kızlar vardı ve benim kaldığım evde de yaş karışık ve küçüklere yanlış rol model olunuyordu; minikler onları örnek alarak hareket ediyorlardı.
- Evdeki anneleri değiştirmek isterdim. Ayrımcılık yapıyorlardı, bir başkasının yaptığı hata ve yanlışı diğer herkese ödetiyorlardı. Kamera sistemi olmalı, kızın sevgilisi var diye anneden dayak yemişti ve herkes susmuş ve üstünü örtmüşlerdi. Anneler eğitilmeli ve herkes orada çalışmamalı.
- Örneğin birinin parası çalındığında herkesi çorapsız dışarı atmışlardı.
- Çocuklara daha hassas yaklaşılmalı, empati konusunda gelişmiş olmalı ve görmezden gelmeyi bırakıp anlayışlı olmalı. Hocalar çok kötüydü. Hatayla yaptığım bir şeyde büyüklere götürüp, "Alın bunu dövün." diyorlardı. Bu tarz tutumlar değişmeli, bunlar olmasaydı eğitim hayatım değişebilirdi.
- Lise dönemine kadar internete erişimi vardı fakat daha sonra internete
- Anneler bilinçli olmalı, tutarlı olmalı, rencide etmekten uzak olmalı. Mahremiyet konusunda zarar verici tutumları var, bunlar düzeltilmeli.
- Ayrımcılıktan kaçınmalı, çocuklara iş yaptırma gibi davranışlardan uzak olmalı.

- Bakım elemanı orada vicdanı ile çalışmalı.
- Belirli bir kalıp içerisinde büyümek istemezdim. Bir çocuk, "asker" gibi yetiştiriliyor.
- Personel. Bakım personelini değiştirmek isterdim. Rol modellerinin çeşitlendirilmesi gerekiyor. Hep dini rol modelleri oluyor. Bilim konusunda da hocalar olmalıydı.
- Haklarımız konusunda gerekli bilgilendirme yapılması konusunda değişiklik yapardım.
- Çalışan insanların bizim yetiştirilmemiz konusunda daha bilgili olmasını ve bizi daha fazla bilinçlendirmelerini isterdim.
- Atölye çalışmaları çeşitlendirilmeli. Felsefe, ufuk açıcı konular olmalı.
- Müdürler Sosyal Hizmet Uzmanı olmalı. Alanında uzman kişiler olmalı.
- Hakları bilgilendiren kişiler olmalı. Kulaktan dolma bilgilerle ilerlemek istemiyoruz.
- Denetim artmalı. Bir ay önce hazırlık yapılmalı.
- Çocuklar temizlik yapmamalı. Saat sıkıntısı çekiyoruz. Bakım personeli kaytarmamalı.
- Müfettişler geldiğinde hasta olsak dahi uyumamıza, özel alanımıza izin verilmiyor. Saygı duymuyorlar.
- Kendimize ait alanımız olmalı. Farklı yetenekler kazandıracak yerler, özgür alanlar olmalı.
- Bir yere götürüldüğümüzde fotoğraf çekilmek isteyip istemediğimizi sormuyorlar. Herkes bizi tanıyor, biliyor. Bunu değiştirmek isterdim.
- Ev sisteminde özelliklere göre ayrılmalıyız. İyi anlaşabileceğimiz kişilerle birlikte olmalıyız.
Kampüs şeklinde düzenleme yapılabilir. Bütün evler bir araya toplanabilir.
- Sosyalleşmeyi artırabiliriz bu şekilde.
- Karar alma süreçlerinde inisiyatif kalkmalı.
- Haklarımı biliyorum fakat karar alıcılara ulaşamıyorum.
- Kurum girişlerinde bizleri yönlendirici mekanizmalar, sahip olduğumuz olanaklar gösterilebilir.
- Kurum personelleri koruma altındaki çocuklara sevgi göstermeli.
- Bilinçli bakım elemanı sayısı arttırılmalı, bu alanda eğitimler verilmeli.

11. KPSS'deki avantajdan herkesin haberi var mı (kurum içinde)?

- Herkesin haberi var ama nasıl oluyor, nasıl başvuruluyor bunlar büyük soru işareti. Bu konuda bana koruyucu ailem destek oldu. Alımlar olduktan sonra öğrendim, kurumdakiler sadece böyle bir şansımın olduğunu söylemişlerdi o kadar.
- Hayır yok, bu konuda üniversite ikinci sınıfta nasıl yapacağımı detaylı öğrendim, hakkı bilmek yetmiyor. Bu bilginin detayını paylaşmıyorlar.
- Kurumdakiler teknolojik açıdan yetersizdi o sebeple o işleri ben yapardım.
- Kendim detaylarını araştırarak buldum.
- Bazen bilerek paylaşmazlardı.
- Benim iki arkadaşım vardı, yurttan ayrıldıktan sonra öğrendiler ve memur oldular.
- Bizim kurumda herkesin haberi vardı.
- Çoğunlukla biliniyor. Ama nasıl faydalanacaklarını bilmiyorlar.

- Toplantı oldu ve bilgilendirme yapıldı.
- İğneleme yaparak haberdar ediyorlar. Alaycı bir tavır izliyorlar.
- Evet, herkesin var.
- Hemen hemen toplumdaki herkesin haberi var.

12. Kurumda çalışan insanların eğitim hayatınıza olumlu katkıları nelerdir?

- Lise sondayken dersaneye gitmiyordum, dışarda geziyordum. Grup hocam takip etmiş beni. LYS'ye gireceğim dönemdi, çalışıyordum ama saatlere uymuyordum. Beni dışarıda gören hoca, beni sürgün göndermek istemiş; beni de bu şekilde sözlü tehdit etmişlerdi. Psikolojik olarak çöküntü ile geçirdim iki haftayı, daha sonra aynı ilde başka yere gönderdiler. Bütün sorunlu çocukların gönderildiği bir hocaya devrettiler, hoca protesto ederek tepki vermişti ihmallere. Onun çocuklarla çok sıkı bağı varmış, protesto olunca gelmedi ve çocuklar onu bekliyordu ve uzun bir süre gelmedi, zordu.
- Geldiğinde iki hafta kalmıştı sınava ve benim psikolojime olumlu etkisi oldu, beni değerli hissettirdi. Onun öncesindeki hocayla girseydim çok kötü olurdu.
- Olumlu resme yönlendiren hocalarım oldu.
- Isparta'da anne ve hocalar çok olumlu ve iyilerdi, şehir değiştirmek istememiştim.
- Etüt hocam çok iyiydi. Tercih döneminde ilgiliydi. Bir iki anne de çok destek olmuştu, kendi evladı gibi sınava girmemi sağladı. Gireceğim okulu ziyaret ettirdiler, sabah kahvaltısı hazırlamışlardı.
- Çocuk evindeki anneler ile yuvadaki anne aynıydı. Onlar benimsemişlerdi, kurallara uyma konusunda sıkıntı oluyordu, bir hocam vardı benim ikinci babam olmuştu.
- Ailemin yanına geçtiğim için aileme verdikleri destek, doğrudan beni etkiledi. Bu sayede motive edici destek aldım.
- Üç farklı annemiz vardı. Her birinden farklı şeyler öğrenerek karakterimizi oluşturduk. Eğitim hayatında bizi takip ederek destekleyici oluyorlardı.
- Resmi bir yerde büyüdüğün için devlet dairesinde nasıl davranman gerektiğini biliyorsun.
Annelerimizin hepsi açıktan üniversite okuyorlardı. Biz de onları görüp çalışıyorduk.
Birlikte haber izlediğimizde bize anlatıyorlardı.
Başarılı öğretmenleri rol model alıyorduk.

13. Kurumda çalışan insanların eğitim hayatınıza olumsuz katkıları nelerdir?

- Eğitime verdikleri maddi destek zayıftı. Malzeme konusunda maddi açıdan yoksundu ve farklı çözümler üretmek zorunda kaldık.
- Bizim geleceğimizi etkileyecek kararlarda fikirlerimizi almaktan kaçınıyorlar ve bunun ne kadar önemli olduğunun farkında değiller. Sırf bu sebeple okuduğum bölümden memnun değilim.
- Kurum içinde bazı çocukların kayrılması söz konusu, bu insanı psikolojik olarak çok yıpratıyor.

- Mahremiyet ve özel alan konusu zaten sorunlu iken bunu iyice gözardı edebiliyorlar.
- Anneler bence sevmediği işi yaptıkları için sevdiği çocukları korur, sevmediklerini ise döverlerdi, benim hatırladığım. Bunun dışında bir bilgilendirme ve bilinçlendirme yok.
- Biz çocuk yurdundaiken anneler, üniforma giyer bazılarını yanına alır ve okula götürürdü. Okul içerisinde arkadaşlarım sorardı ve buna cevap vermekte zorluk yaşıyordum. Etiketlenme korkumuz vardı.
- "İşiniz hazır zaten, okulu nasıl bitireceksin?" gibi alaycı bakış açıları.
- Okula gelip hocalara kurumdan geldiğimi aktarıyorlardı. Daha iyi bir geleceğim olması için, hocaların bana acımasının iyi bir şey olduğunu düşünüyorlardı.
- Dershaneye ısrarla göndermediler.
- Dershanemin saati 22.00'da bittiği için beni kısıtlıyorlardı. Baskı görüyordum.
- Öğretmenler benim için iyi bir öğrenci olduğumu söylediklerinde "Aynı kişiden mi bahsediyoruz?" dendi. Bu beni çok üzmüştü.

4.4.4. Toplumsal Açıdan Koruma Altındaki Gençlerin Eğitim Hakkı

1. Eğitim aldığınız kurumun(lise-üniversite) atmosferini anlatır mısınız?

- Sayılar az olduğu için bizim gibi birileriyle karşılaşma olasılığımız pek olmuyordu. Lisede ise pek bilmezlerdi, kardeşim zannederlerdi. Biz de bozmazdık. Aile izlenimi veriyorduk. Ortaokul ve lisede özellikle, "ailen ne iş yapıyor" sorusuna yönelik çözümler üretmeye çalışıyordum. Annem ev hanımı, babam öğretmen diyordum.
- Çok yere gittiğim için bazı yerler, özellikle köy gibi yerler çok ilgili.
- Merkezlerdeki yerlerde ise çok kişinin olması nedeniyle ilgi düşüyordu.
- Lise dönemindeki ortamın olumsuz olduğunu düşünüyorum. Üniversite ortamım daha ılımlıydı.
- Lise dönemimde başarılıydım. Kimliğimden ziyade başarımla konuşulurdum.

2. Toplumun gözünde koruma altındaki gençlerin durumunu olumlu ve olumsuz kelimelerle ifade etseniz neler söylerdiniz?

- Koruma altında yetişen bireylerin başarısı kendi başarısı olarak görünmüyor,
- "Devlet destekliyor." şeklinde düşünülüyor.
- Koruma altında yetişen birey, atılgan ve aktif oluyor.
- "Korunmaya muhtaç genç" kavramıyla yansımak, olumsuz etkiler bırakıyor.
- Bunun yerine "Sosyal hizmet modellerinden faydalanan gençler" olarak adlandırılmak daha güzel olurdu.
- Genel olarak sorunlu bireyler olarak görülüyor ve genelde algıları olumsuz yönde oluyor. Acıma duygusu hoş değil.
- Bizi şükretme sebebi olarak görüyorlar. Birey olarak değerlendirilmiyoruz.
- Bazen ziyarete geliyorlar ama bunu da vicdanlarını iyi bir şey yapıyormuş gibi rahatlatmak için yapıyorlar.
- Bu alanla ilgili yapılan dizi ve filmler çok fazla dram odaklı oluyor. Bu da toplumu olumsuz yönde etkiliyor.
- Bilgi edinmeden, yanlış algılarla yaklaşılması ve yargılama hiç hoş değil.

- Sevgi açlığı çeken, muhtaç kişiler olarak görünmek hoşumuza gitmiyor.
- Koruyucu ailem var ve akrabalarımın bir sorunu yok. "Bu da yuvadan aldığı kız mı?" diye aileme sorular yöneltiyor.
- "Sokak çocuğu"

3. Toplumun koruma altındaki gençlerin eğitim hayatına bakışı nedir?

- Toplum, okusa da okumasa da onlar memur olacak diye bakıyor.
- Toplum, bizim bir yerlere gelebileceğimize inanmıyor. Memuriyet hakkını hak ettiğimizi düşünen arkadaşlarımız var ama hak etmediğimizi söyleyenler de çok.
- İş imkanı için, "Ben de sizin gibi yurttan büyümek isterdim." diyen arkadaşlarımız var.
- Toplum memuriyeti şans olarak görüyorlar.
- Bizden biri başarılı olduğunda ve bu görüldüğünde bakış açısı daha olumlu oluyor.
- Eğitimi gereksiz görebiliyorlar. "Nasıl da şansları var. Her türlü iş bulabilirler." diyorlar.
- Sadece gelir kaynağı olarak görüyorlar. Sebebini anlamak istemiyorlar.
- Güvenmememe durumu var. Hakkımızda "Bir yere gelemez." diyorlar.
- Başarılarınız sizin başarınız gibi görünmüyor. "Destek almıştır." diyorlar.
- Memuriyet hakkı bilinmiyorsa, "Okumalısın." şeklinde destek verirken, memuriyet hakkı biliniyorsa "Memur ol." şeklinde baskı yapılıyor.
- Ayrıcalıklı olduğumuz düşünülüyor.

4. Koruma altında olmayan arkadaşlarınızın eğitim hayatınıza bakışı nedir?

- Toplumla genel olarak bakış açıları, yaklaşım biçimleri aynı.
- Koruma altındaki kişilerin memurluk haklarının olduğunu bildikleri için zaten "Atanacaksın." şeklinde baskı görüyorduk.
- Çocuk olduğumuz için imrenme oldu. Bunun kıyaslamasını yapamıyorlardı çocuk olduğu için bence. Çünkü maddi yönden fırsatımız olsa da, ailemizin olmadığını farkına varamıyorlardı. Sınavlarda eşitlik ve eğitim kısmında kimsenin bir şeyler diyebileceğini düşünmüyorum.

5. Toplum eğitim hayatınızda ayrıcalık sahibi olduğunuzu düşünüyor mu?

- Evet, kesinlikle.
- Özel derslerimizin oluyor olmasını biliyorsa, toplum bunu ayrıcalık olarak görebilir.
- Ayrıcalık olarak bakıldığını düşünmüyoruz. Aksine "Ne yapacak bunlar?" denebiliyor.
- Akrabalarımın eğitim hayatımda ayrıcalıklı olduğumu düşünüyor ve bu durumu kıskanıyor.
- Devlet korumasından ayrıldıktan sonra memur olma süreçleri daha hızlı ilerlediği için aileler çocuklarını devlet korumasına veriyor.
- En büyük etmen, iş sahibi olabilecek olmamız.

6. Eğitim hayatına devam etmek ile ilgili toplumsal bir baskı hissediyor musunuz ?

- Toplumsal bir baskı hissetmiyoruz.
- Yakın çevremizden destek görüyoruz, baskı değil destekleyenler oluyor.
- Teşvik var fazlasıyla.
- Yurttaki hocalar, "Çocuklar bir an önce iş sahibi olup çıksınlar." bakış açısı ile hareket ediyor; bu sebeple memuriyet şansını deniyor herkes. Bu da biraz baskı yapıyor olabilir.
- "Bırak ve memur ol." diye bir baskı oluyor.
- Kendini geliştirmeye uğraştırmak yerine, "memur ol" şeklinde çok baskı oluyor.
- Okula devam etmemi garip karşılıyorlar. "Çalış, fırsatın var." deniyor.
- "Arkanda kimse olmayacak; yüksek lisans yap, statü sahibi ol." deniyor.
- "Bu yere kadar geldin, devam et." şeklinde desteklenme de söz konusu.

7. Koruma altındaki gençlerin eğitime devam konusunda görüşleri nelerdir?

- Rol modele ihtiyaçları var.
- Daha az baskılanmaya ihtiyacı var.

8. Topluma karşı bir sorumluluk hissediyor musunuz?

- Hissediyorum. Koruyucu ailem öğretmen ve öğretmen çocuğuyum ben.
- Öncelikle onlara karşı sorumlu hissediyorum, o sebeple iyi olmamda onlara karşı sorumlu olmak var.
- Yurt çocuğu algısını yıkarak çalışkan, sigara içmeyen ve başarılı bir profil olabileceğini göstermek istedim.
- Devletten destek görüyorsak bunun sorumluluğunu hissediyorum. O sebeple geleceğim meslekte, başarılı olarak hizmet vereceğim bu topluma.
- Kendime karşı sorumluluk hissediyorum, böylece kendime karşı olan sorumlulukların toplum için de olacağını düşünüyorum. Devletin zaten bunu yapması gerekiyor diye görüyorum. Devletin bir görevi bu.
- Kendime karşı sorumlu hissediyorum, en azından kendi imkanlarımla bir şeyler yapmak istiyorum ve bu sebeple üniversite okuyarak kendi işimi yapacağım, memuriyetten önce.
- Devlete ve millete yararlı birisi olmak isterim. Birçok imkanı bana sundu çünkü.
- Ben, benim gibi yetişen kişiler için hissediyorum. Onlara iyi bir rol model olmak isterim.
- Devlet seni büyüttü diye baskı hissediyorum kendimde.
- Borçlu değil, sorumlu hissediyorum. Ülken için sorumluluk duyuyorsun.
- Sorunları çözüme ulaştırmak, çözüme katılmak, yaşayan biri olarak deneyimlerimi paylaşabilmek istiyorum.
- Kendimi borçlu hissediyorum. Destek alıyoruz. İyi yerlere gelmeli ve emeğin karşılığını vermeliyim diye düşünüyorum.
- Meslek seçimi yaparken kendimi devlete karşı sorumlu hissettim. Ülkemizin hangi alanlarda eksikliği olduğunu düşünerek ve kendi ilgi alanımı da göz önüne alarak meslek seçimimi yaptım.

- Sorumluluk duymuyorum.
- Sınıf öğretmenliği okuyorum ve öğrencilerime nasıl faydalı olabilirim diye düşünüyorum.
- İyi bir birey olmak dışında bir borç hissetmiyorum.

9. Toplumun koruma altındaki gençlerle ilgili neleri bilmesini isterdiniz?

- Yetiştirme yurdunda büyüyen çocuklar olarak tek tip değiliz, hepimiz özeli ve biriciğiz, bu sebeple yargılamasınlar.
- Empatiden kaçmasınlar.
- Yurdu ziyaret etsinler, gezsinler, görsünler, anlasınlar.
- Koruyucu ailelik yaygınlaşsın.
- Toplum bilinçlenmeli, dernekler aracılığı ile bizlerin yaşadıklarının onlara aktarılması gerekiyor.
- TV ve medya üzerinde gösterilen/yansıtılan kurum çocuğu algısından kurtulmalıyız. Topluma ajitasyon malzemesi olarak bizi sunmasınlar.
- Koruma altında olabiliriz ama benim abim yurttan kalmadı, ablamla beraber kaldık. Abime bu imkanlar da sunulmadı ama abim benimkinden daha kötü şartta büyüdü.
- Aile sevgisinden mahrumuz ama imkanlar var.
- Ev yaşamı için evde yapılacak birçok şeyi yaptık, öğrendik ama medya ve tv çok farklı ve olumsuz lanse ediyor.
- Medyanın dili/algısı düzeltilmeli.
- Okuldan ziyarete gelmişlerdi, bir kız gelip, "sizin küçük kaldığınız hücreleriniz nerede" sorusunu sormuştu. Koruma altında yetişen bireylerle "normal" bir insan gibi iletişime geçmeleri gerekiyor. Birçok hak alıyorum ama bir o kadar da veriyoruz aslında ve bu, bunu karşılamıyor.
- Koruma altındaki kişiler bir yerden destek alırken bir yerden yoksunlar. Devlet haricinde sahip çıkacak kimse olmadığı için altını çizmek gerekiyor.
- Durumunu bilen kişiler üzerinizde hak talep etmeye başlıyorlar. Sizi kontrol edebileceklerini düşünüyorlar. Bunun değişmesini isterdim.
- Muhtaçlık algısıyla değerlendirilmek istemiyorum.
- Kendi çocuklarından bir farkımız olmadığını görmelerini isterdim.
- Eğitim hakkımız ile ilgili daha bilinçli bir bakış açısına sahip olmalarını isterdim.
- Her suçu bizim işlemediğimizi bilmelerini isterdim.
- Çaba sarf ettiğimizi görmelerini, kendi emeklerimize saygı duymalarını isterdim.
- Kamuoyuna açıklandığı şekilde; düşünülen torpilin olmadığını, şartları bizim sağladığımızı bilmeleri isterdim.
- Güven duymalarını ve şans tanımalarını isterdim.
- Kendi seçimimiz değildi.
- Bizim haklarımız var.
- Ailesel süreçlerimiz dışında diğer çocuklardan bir farkımız yok.
- Toplum etiketleme ve önyargılardan kurtulmalı, yargılarını doğru kaynaklardan öğrenmeli.
- Her çocuğun başına gelebileceği kavranmalı.
- Toplumda bir sınıfa sokulmamalıyız.
- Toplumdaki bireyler kendilerini eleştirebilmeli.
- Ayrıştırmaya ve kategorize etmeyi bırakılmalı.

GENÇLERİN EKLEDİKLERİ

- Yurt ve derneğin iletişim halinde olduğu yerlerde dernektekiler, aile gibi hissettiriyor ve birçok konuda destek oluyor. O nedenle, bu şekilde derneklerin ve vakıfların yaygınlaşması gerekiyor.
- Kızlar ve erkekler bölümü, 0-6 yaş diye ayrılıyordu. Kurumda çalışan anne yurt çıkışlıydı. Bir çocuk hastalandı ve ağlıyordu ve anne dövmeye başladı. Dayak yedikçe havale geçirdi, şikayet ettik. Şikayete cevap verdiler ama cevap üzücüydü. Kurumdan çıkan bir anne olduğu için bir şey yapamadılar.
- Kurum anneleri bilinçli olmalı ve çocuklarını büyütür gibi şefkat göstermeli.
- Evde çalışan abla çocuklarına o kadar düşküdü ki, çocuklarına tek başına bakıyordu. Abla, 'Oğlun var, çocuk yurttan kalan birini sevse ne yaparsın.' deyince 'İzin vermem.' dedi ve bu durum çok üzücü.
- Erkek arkadaşım vardı ve ailesi ile tanıştık ve iyi davranıyorlardı.
- Meğer iş imkanının olmasından dolayıymış. Onların yanındaki kişiler, yurt çocuklarının sorunlu olduğunu vurguluyorlardı ama beni görünce gerçeği anladılar. Böyle şeyler yanlış algılara sebep oluyor.
- Her çocuğun travmaları var.

5.ÇALIŞTAY KOORDİNASYON EKİBİ

Genel Moderasyon:

Ahmet Yasin Gürsoy

Moderatörler:

Ahmet Yasin Gürsoy

Ela Evliyaoğlu

Sultan Sadaka

Tuna Semir Akpınar

Raportörler:

Ayşe Özyapı

Ceren Sümbül

Melisa Türker

Onur Kısa

Modüllerin Hazırlanması:

Hasan Oğuzhan Aytaç

İletişim Sorumlusu:

Tuğçe Ekin

Ulaşım ve Konaklama:

Mehmet Saraç

Raporun Hazırlanması:

Rumeysa Bozdemir

Sultan Sadaka

Redaksiyon:

Abdullah Oskay

Tuveyç Timur

6.KAYNAKÇA

1. <https://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/istatistikler>
2. <http://www.sabancivakfi.org/tr/sosyal-degisim/etiketsiz-egitim>
3. Devlet Koruması Altında Çocuk Olmak Tanıtım El Kitabı, Hayat Sende Derneği.
4. 5395 Çocuk Koruma Kanunu Madde 7
5. 5395 Çocuk Koruma Kanunu Madde 25
6. Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin Uygulanması Hakkında Genelge Madde 5
7. Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik Madde 13
8. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Madde 23
9. 2828 Sosyal Hizmetler Kanunu Madde 25
10. Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik Madde 13
11. Ekinci, Cihan. Tösten, Rasim. "Koruma Altında Bulunan 13-18 Yaş Arası Çocukların Okul Algısı". Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı:12. 2018.
12. Balcı, Tekin. Yetiştirme Yurdu İle Ailesi Yanında Kalan Öğrencilerin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Okul Başarılarına Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.1999.
13. 5395 Çocuk Koruma Kanunu Madde 4
14. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Madde 28
15. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Madde 29
16. Doğru, Saygı E. "Türkiye'de Sosyal Politika Uygulamaları ve Kimsesiz Çocuklar: Yetiştirme Yurtlarında Kalan Çocuklar Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme." Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir. 2008.
17. Boztilki, Melike. "Sivil Toplum Kuruluşlarının Çocuk Koruma Uygulamalarındaki Rolü ve Dünyada Kurum Bakımına Güncel Yaklaşımlar", İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 2009.
18. Ekinci, Cihan. Tösten, Rasim. "Koruma Altında Bulunan 13-18 Yaş Arası Çocukların Okul Algısı". Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı:12. 2018.
19. Altshuler, Sandra J. "From Barriers to Successful Collaboration: Public Schools and Child Welfare Working Together." Social Work, 48(1), 2003.
20. Christian, Steve. "Educating Children in Foster Care." National Conference of State Legislatures, Children's Policy Initiative, 2003.
21. Çetin, Hacer. "Yetiştirme Yurdundaki Adölesanların Benlik Saygıları ve Psikolojik Belirtileri" (Doktora Tezi Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü), Ankara 2004.
22. Karabekir, H. M. (2010). "Yetiştirme Yurtları Örneğinde Sosyal Hizmet Uzmanlarının Sosyal Hizmet Değerlerini Mesleki Uygulamalarına Aktarışı", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

-
23. Bakırcı, Mustafa. "Yetiştirme Yurdunda Kalan Çocukların Eğitim Problemleri - Değerler Eğitimi İle İlişkili Bir Değerlendirme". 2014.
 24. Ekinci, Cihan. Tösten, Rasim. "Koruma Altında Bulunan 13-18 Yaş Arası Çocukların Okul Algısı". Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı:12. 2018.
 25. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/tr-tr/haberler/kurum-bakiminda-kalan-genclerimiz-universiteli-odu/>
 26. <https://www.thecompleteuniversityguide.co.uk/universities/applying-to-university-as-a-care-leaver/>
 27. <http://www.bristol.ac.uk/study/care-leavers>
 28. SOS Children's Villages, "Leaving Care And Employment In Five European Countries: An Undocumented Problem?", 2016.
 29. U.S. Department of Education and U.S. Department of Health and Human Services. "Non-Regulatory Guidance: Ensuring Educational Stability for Children in Foster Care."2016.
 30. Department of Education. "Children looked after in England (including adoption), year ending 31 March 2017", 2017.
 31. <https://www.theguardian.com/education/2018/oct/31/theres-a-lot-of-stigma-why-do-so-few-care-leavers-go-to-university>
 32. <https://www.bigissue.com/latest/universities-must-make-radical-change-s-to-support-care-leavers-say-mps/>
 33. <https://www.theguardian.com/social-care-network/2016/nov/10/lessons-from-europe-how-projects-supporting-care-leavers-are-transforming-lives>
 34. Department of Education. "Children looked after in England (including adoption), year ending 31 March 2017", 2017.
 35. SOS Children's Villages, "Leaving Care And Employment In Five European Countries: An Undocumented Problem?", 2016.
 36. <https://www.tes.com/news/care-leavers-need-more-support-says-nus-scotland>

Necatibey Cd. 27/11, 06430 Çankaya/Ankara

T: (0312) 229 44 46

bilgi@hayatsende.org

www.hayatsende.org

f i t /hayatsendeorg

.mladi!info.
INTERNATIONAL

PARTNERSALBANIA
FOR CHANGE AND DEVELOPMENT

"This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of Ana and Vlade Divac Foundation and can under no circumstances be regarded as reflection the position of the European Union"